

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**SOUČASNÉ TRENDY POUŽÍVÁNÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ
POLICEJNÍMI SBORY**

Autor práce: Tomáš Komárek, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. et Bc. Josef Kříha

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci. Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

Tomáš Komárek, DiS.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. et Bc. Josef Kříhovi za metodické vedení práce, poskytnutí cenných rad a připomínek.

ABSTRAKT

KOMÁREK, T. *Současné trendy používání donucovacích prostředků policejními sbory: bakalářská práce*, České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2014. 81 s. Vedoucí práce: Mgr. et Bc. Josef Kříha

Klíčová slova: donucovací prostředky, obrana, použití donucovacího prostředku, taktika, útok

Bakalářská práce se zabývá problematikou použití donucovacích prostředků a současnými trendy používání policejními sbory v praxi. Teoretická část práce je zaměřena na vymezení základních pojmů a definování donucovacího prostředku. Jsou zde popsány jednotlivé donucovací prostředky, kterým se bakalářská práce věnuje. Součástí kapitoly každého takto popsaného prostředku je jeho právní definice, technika, taktika a metodika použití v praxi. Pro celkový obraz a orientaci v problematice donucovacích prostředků slouží kazuistika použití donucovacího prostředku policistou v praxi. Praktická část se opírá o průzkumné šetření prováděné pomocí dotazníkové metody u skupiny vybraných respondentů. Cílem praktické části je zjistit a potvrdit metody používání donucovacích prostředků, kdy je dána hypotéza, že k použití určitých donucovacích prostředků nejsou policisté adekvátně vycvičeni a nevyužívá současných technických možností donucovacích prostředků tak, jak je skýtá jejich současný vývoj. Je snahou zjistit a porovnat zkušenosti a názory na tuto problematiku u příslušníků ozbrojených sborů včetně příslušníků Policie České republiky.

ABSTRAKT

KOMÁREK, T. *Current trends of application coercive resources by police forces: bakalářská práce*, České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2014. 81 s. Vedoucí práce: Mgr. et Bc. Josef Kříha

Keywords : enforcement measures, defense , use of enforcement measures, tactics, attack

The bachelor thesis deals with the use of enforcement measures and current trends used by police forces in practice. The theoretical part focuses on definitions and defining enforcement measures. There are individual enforcement measures described in this bachelor thesis. Part of the chapter thus of each described means is its legal definition technique, tactics and methods used in practice. For an overall picture and orientation in the field of enforcement measures are used kazuistika use enforcement measures by policeman in practice. The practical part is based on an exploratory investigation carried out by using a questionnaire method in a group of selected respondents. The goal of the practical part is to identify and validate methods for the use of enforcement measures, when a hypothesis is given that for the use of certain enforcement measures the police are not adequately trained and do not use current technical possibilities of enforcement measures , as offered by their current development . There is an effort to identify and compare the experiences and views on this issue among members of the armed forces, including members of the Police of the Czech Republic.

Obsah

ÚVOD	7
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	11
2 SOUČASNÉ DONUCOVACÍ PROSTŘEDKY A JEJICH VÝVOJ	13
2.1 Definice donucovacího prostředku	13
2.2 Donucovací prostředky užívané policií ČR.....	14
2.3 Hmaty, chvaty, údery a kopy	15
2.3.1 Právní rámec.....	16
2.3.2 Popis donucovacího prostředku	16
2.3.3 Taktika a metodika použití v praxi.....	17
2.3.4 Shrnutí, výhody a nevýhody	19
2.4 Slzotvorný prostředek	21
2.4.1 Právní rámec.....	21
2.4.2 Popis donucovacího prostředku	22
2.4.3 Taktika a metodika použití v praxi.....	23
2.4.4 Shrnutí, výhody a nevýhody	24
2.5 Obušek a jiný úderný prostředek	25
2.5.1 Právní rámec.....	26
2.5.2 Popis donucovacího prostředku	26
2.5.3 Taktika a metodika použití v praxi.....	28
2.5.4 Shrnutí, výhody a nevýhody	29
2.6 Úder střelnou zbraní, hrozba namířenou střelnou zbraní, varovný výstřel...31	
2.6.1 Právní rámec.....	31
2.6.2 Popis donucovacího prostředku	32
2.6.3 Taktika a metodika použití v praxi.....	33
2.6.4 Shrnutí, výhody a nevýhody	37
3 ELEKTRICKÝ NEBO JINÝ OBDOBNĚ DOČASNĚ ZNESCHOPŇUJÍCÍ PROSTŘEDEK, TASER	38
3.1 Rozdíl mezi elektrickým donucovacím prostředkem a TASEREM.....	39
3.1.1 Eklektický paralyzér.....	40
3.2 Historie TASERU	41
3.3 Konstrukce a funkce TASERU	42
3.3.1 Princip fungování TASERU	43

3.3.2	Lékařské hledisko použití TASERU	44
3.4	Zákonný rámec použití policíí ČR.....	44
3.5	Taktika a metodika použití	45
3.6	Shrnutí, výhody a nevýhody	47
3.7	Kazuistika vybraných případů	48
4	POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ POLICEJNÍMI SBORY SOUSEDNÍCH STÁTŮ .	51
4.1	Německo	51
4.1.1	Spolková republika Bavorsko	51
4.1.2	Spolková republika Sazko.....	52
4.2	Rakousko	52
4.3	Polsko.....	53
4.4	Slovensko.....	53
4.5	Srovnání současných trendů používání donucovacích prostředků	54
5	PRAKTICKÁ ČÁST	57
5.1	Cíl praktické části	57
5.2	Statistická data	57
5.2.1	Analýza útoků na policisty v roce 2009.....	57
5.3	Dotazníkové šetření	61
5.3.1	Vyhodnocení dotazníku	61
	ZÁVĚR	74
	SEZNAM GRAFŮ.....	80
	SEZNAM PŘÍLOH.....	81

Úvod

Ve společnosti organizované ve stát jsou dána pravidla chování a člen této společnosti nemůže svoji vůli projevovat neomezeně. Docházelo by tak k narušování pokojného soužití osob v této společnosti. Nedodržení těchto pravidel by v konečném důsledku mohlo vést až k rozvratu společnosti, a tím i ohrožení jak jednotlivce tak i celkového zřízení.¹ Těchto cílů společnost dosahuje vydáváním zákonných norem, kde jsou pravidla společného soužití definována a jsou stanoveny jasné mantinely, které nelze překračovat. Tato pravidla jsou nastavena pro jednotlivé členy společnosti tak, aby upravovala jejich vzájemné vztahy, tak i pro korporace. Vzniká ucelený systém ochrany státu a společnosti.

I přes tato pravidla může dojít k jejich narušení. Dochází tak k situacím, kdy je nutné do práv a svobod osob vstoupit a uplatnit veřejnou moc. Jedná se o situace, kdy je nutno užít tzv. státního donucení a to z důvodu ochrany práv ostatních občanů a samozřejmě i při ochraně státního zřízení a naplňování jednotlivých zákonných norem. Aby tyto všeobecně přijaté právní normy byly vykonatelné, je zapotřebí dalšího institutu tzv. „Státní donucení.“ Tento institut je podle teorie práva úzce spjat se závazností určité právní normy, která může být vynucena např. sankcí, anebo také jinou formou státního donucení, které spočívají ve vynutitelnosti splnění právních norem státně mocenskými prostředky. Tato problematika je chápána velmi široce, ale podle teorie práva ji lze zúžit na hrozbu uložení, nebo uložení sankce, anebo také hrozbou použití nebo užitím násilí orgány veřejné moci, které jsou k tomuto zmocněny příslušnými zákony.²

Použití donucovacích prostředků ozbrojenými sbory v České republice a ozbrojenými sbory dalších států sousedících s Českou republikou je přímým zásahem do práv a svobod člověka. V České republice jsou tato práva garantována Ústavou České republiky v Článku 1 „Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana“,³ dále pak v Listině základních práv a svobod, Článek 1 „Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a

---

¹ KRŮHA, J. *Veřejný pořádek (základní pojmosloví, východiska)*. Studijní materiál, Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s, 2014, s. 1.

² BOGUSZAK, Jiří a ČAPEK, Jiří. *Teorie práva*. Praha, 1997, s 19.

³ ČESKO. Ústava České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, roč. 1993, částka 1, s. 7-10.

nezrušitelné“.⁴ V neposlední řadě jsou tato práva garantována mezinárodními smlouvami, které byly ratifikovány Českou republikou a Česká republika je těmito smlouvami a jejich dodržováním vázána.

Mimo tyto páteční právní normy je výkon státních orgánů, tzn. také policie ČR, vázán dalšími zákony. Pokud bude policie ČR uplatňovat moc v té nejzazší formě, což je použití donucovacího prostředku a síly vůči osobě, která pokojné zřízení narušuje, je vázána dalšími zákony.

Závaznou normou pro výkon činnosti policie je zákon 273/2008 Sb. o policii České republiky, kde jsou definována pravidla a formy přímého zákroku. Související právní normou je zákon č. 40/2009 Sb, trestní zákoník, jehož úkolem je chránit zájmy společnosti, ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob.⁵ Velmi podstatným zákonem pro výkon činnosti policie k udržování veřejného pořádku je zákon č. 84/1990 Sb. o právu shromažďovacím. Podle tohoto zákona má policie ČR povinnost chránit jak účastníky veřejných shromáždění a jejich práva, veřejný pořádek v průběhu těchto shromáždění a osoby dotčené shromážděním. Dalším zákonem, kterým se policista při výkonu služby řídí, je zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Tato norma upravuje právní vztah příslušníka policie k tomuto bezpečnostnímu sboru, podmínky služby a jeho povinnosti. Součástí tohoto zákona je také služební slib příslušníka policie, který policista po absolvování přijímacího řízení podepisuje a je povinen se jím řídit. Služební slib je úzce spjat s etickým kodexem příslušníka policie ČR. Tyto dokumenty apelují na policistu tak, aby dbal morálních a etických zásad a nedopustil se jednání, které by bylo v rozporu s právním řádem České republiky.

Použití donucovacích prostředků policistou je velmi náročný myšlenkový proces, během kterého musí policista vyhodnotit obrovské množství vstupních informací ve velmi krátkém časovém úseku. Takové řešení policista volí poté, co byly primárně vyčerpány všechny možnosti pokojného urovnání stavu věci do normálu. Použití donucovacího prostředku je však zásadním zásahem do práv a svobod osoby a právě použití donucovacích prostředků policistou se těchto práv ustanovených Listinou základních práv a svobod přímo dotýká.

Připomeňme si proto tato nezadatelná práva jako: „Každý má právo na život, nikdo nesmí být zbaven života, nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, je zaručena

---

⁴ ČESKO. Listina základních práv a svobod. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, roč. 1993, částka 1, usnesení předsednictva České národní rady č. 2, s. 17-23.

⁵ ŠČUREK, R. *Použití donucovacích prostředků Policie ČR*. Metodický materiál PČR, 1995, s. 1.

osobní svoboda je zaručena, svoboda pohybu a pobytu je zaručena, nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu“.⁶

Vnímání těchto zásadních práv každého člověka je proto v přímém kontrastu, kterým je právě použití donucovacích prostředků policistou. Policista musí v krátkém časovém úseku vyhodnotit zákonnost svého postupu, míru rizika, které hrozí jemu, jiné osobě, nebo zájmu chráněnému zákonem, osobu pachatele, taktické hledisko zákroku a přitom ještě správně volit konkrétní donucovací prostředek. Děje se to mnohdy za velmi nepříznivých podmínek. Těmito jsou stres, křik, adrenalin, teče krev, prší, nebo je zima, přidávají se špatné světelné podmínky. Jsou zde blízcí člověka, proti kterému se zakročuje, nebo jsou zde poškození, jsou zde třetí osoby a jsou zde média.

Znenadání vnikají třecí plochy mezi zájmem státu a právy jedince. Policista najednou naráží na mantinely zákona. Naše nejvyšší zákonná norma na tuto situaci myslí a je listinou základních práv a svobod blíže definována, že: „Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem, nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon“.⁷ Ochrana lidských práv je v demokratické společnosti oboustranná. Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.⁸

Lidská společnost, její sociální systém a jeho složitosti však přináší životní situace, kdy jsou svobody a práva jiného narušeny a omezeny třetí osobou. Často jsou porušována zákonná pravidla a často je narušován životní prostor jiného. Mezi tyto plochy vstupuje prostřednictvím policie ČR právě nástroj státního donucení, což je, jak bylo řečeno ochrana státního zřízení a demokratických principů. Nástrojem tohoto donucení jsou tedy ozbrojené sbory představované policií, jakožto orgánem chránícím stát zevnitř. Policie má zákonné nástroje, které jí umožňují vstup na tak tenkou hranici zákona, která dělí svobody a nesvobody osob. Má také prostředky jak těchto zájmů dosáhnout, a to i za použití síly. A právě zájmem České republiky, okolních států a vůbec celosvětově všech demokratických zemí světa, je chránit práva, svobody svých občanů a demokratické principy.

---

⁶ ČESKO. Listina základních práv a svobod. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, roč. 1993, částka 1, usnesení předsednictva České národní rady č. 2, s. 2-8.

⁷ ČESKO. Listina základních práv a svobod. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, roč. 1993, částka 1, usnesení předsednictva České národní rady č. 2, s. 2-8.

⁸ ČESKO. Listina základních práv a svobod. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, roč. 1993, částka 1, usnesení předsednictva České národní rady č. 2, s. 2-8.

Mohlo by se zdát, že téma používání donucovacích prostředků ozbrojenými sbory je jednoduchý, jednoznačný proces a že se v podstatě nedá nic objevovat. Avšak ve světle souvislostí popsaných výše se toto téma stává velmi závažným a neustále živým. Jsou zde souvislosti a spojitosti, které běžný občan většinou nevnímá.

Tato práce neřeší pouze materiální stav věci, tzn. samotné donucovací prostředky. Zájemem je zkoumat tyto prostředky hlouběji, zahrnout sem také psychiku zakročujícího policisty, pachatele a veřejnosti v době, kdy je ten či onen donucovací prostředek použit. Z důvodu přehledu a možnosti proniknutí do této tematiky je zde detailní popis jednotlivých donucovacích prostředků užívaných policisty při každodenní činnosti, jejich zákonná definice, taktika použití, shrnutí výhod a nevýhod. Komplex těchto informací tak dává ucelený pohled na problematiku současných trendů používání donucovacích prostředků ozbrojenými sbory.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Jelikož použití donucovacích prostředků policistou je zásadní vstup do práv a svobod osob, bude mít tato bakalářská práce za cíl detailní průzkum, popis a komparaci donucovacích prostředků používaných v současné době ozbrojenými sbory v České republice a ozbrojenými sbory ve státech přímo sousedících s Českou republikou. Budou porovnávány nejen donucovací prostředky jako takové, ale i jejich používání z hlediska zákona, z hlediska taktiky a vhodnosti použití konkrétního donucovacího prostředku v daný okamžik. Za použití kazuistiky a známých případů budou demonstrovány tyto okolnosti s návrhem vhodných řešení. Bakalářská práce je proto rozdělena do tří základních částí.

První část se věnuje současným donucovacím prostředkům užívaných policií ČR a to v užším pojetí, jelikož výčet donucovacích prostředků podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Policii ČR ČR“) je poměrně rozsáhlý, budou zkoumány jen donucovací prostředky užívané policisty v praxi nejčastěji. V této části budou představeny z hlediska jejich vývoje, taktiky použití, účinnosti, výhod a nevýhod použití. Bude provedena jejich vzájemná komparace a vyvozen závěr směřující k druhé části bakalářské práce.

Druhá část se detailně věnuje elektrickému donucovacímu prostředku, který je v zákoně o policii definován jako elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek. Představitel současného trendu vývoje donucovacích prostředků.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR je účinný již pět let. Z pohledu použití donucovacích prostředků v něm byly provedeny zásadní změny, které tuto problematiku zpřehledňují a rozšiřují. Umožňují policii ČR použít donucovací prostředky efektivně a svým způsobem i cíleněji pro velký rozsah životních situací a zákroků. Policií není v současné době využíván zcela efektivně, potažmo nejsou využívány donucovací prostředky pružně s využitím nových trendů a technologií. Úkolem donucovacího prostředku není jen osobu eliminovat a dosáhnout tak účelu zákroku, ale především chránit její zdraví a život a samozřejmě také zdraví a život zakročujícího policisty. Přece život a zdraví jsou tou nejcennější devizou, na které musí mít náš stát zájem a které musí aplikací zákona a všech moderních poznatků a prostředků chránit. Touto myšlenkou se proto detailně zabývá třetí část bakalářské práce.

Ve třetí části je učiněn společný průnik obou kapitol, kterým je využití donucovacích prostředků a taktiky policejními sbory. Tato kapitola shrnuje použití

donucovacích prostředků policie ČR a ozbrojenými sbory sousedních států, což je podloženo vyhodnocením anonymního dotazníku, který byl předložen policistům sloužícím na různých odděleních a v rámci různých služeb policie České republiky, což bude praktickou částí této práce. Úkolem této kapitoly je stanovit řešení v použití a taktice donucovacích prostředků doplněných o používání elektrického donucovacího prostředku. Poznatky, prezentované v předešlých kapitolách, jsou pak syntézou vedoucí k závěru a komparaci použití donucovacích prostředků a zbraně jako smrtícího prostředku.

2 Současné donucovací prostředky a jejich vývoj

2.1 Definice donucovacího prostředku

Donucovací prostředky prošly tak jako všechny oblasti lidské společnosti určitým vývojem, který kopíruje historické a společenské potřeby své doby. Donucovací prostředky užívané policií ČR a zákon, podle kterého je možné tyto aplikovat, jsou také určitou syntézou historických a společenských požadavků. Nedávnými společenskými změnami v České republice (sametová revoluce a vstup do Evropské unie či NATO) bylo nutno na tyto pružně reagovat tak, aby byla splněna jak zákonnost jejich použití, tak dodržování lidských práv a svobod. Vzniká tak velmi složitý problém, jakým je vložení nástroje k omezení svobod osoby a použití síly do rukou ozbrojených složek. Tento problém byl řešen novelizací zákona o Policii ČR a to po roce 1989 zákonem o Policii č. 283/1991 Sb. Další společenské změny a nástup nových technologií však zapříčinil potřebu dalších změn tohoto zákona. Zákonodárce tak pružně reagoval jak na potřeby společnosti, tak na potřeby policie ČR v souvislosti na celospolečenských změnách (novelizace trestního zákona č. 140/1961 Sb. jeho nová systematika a definice nových trestných činů, radikalizace určitých skupin, vstup ČR do NATO, Shengenského prostoru a EU). Důvody změn tohoto zákona pak byly:⁹

- vytvoření odpovídajícího právního prostředí pro moderní pojetí policejního sboru jako služby veřejnosti,
- stav neodpovídající potřebám praxe a situaci ve spol.,
- soulad s mezinárodními smlouvami a předpisy EU,
- snaha o částečnou kodifikaci a systematičnost,
- nesrozumitelnost (výkladové problémy, právní jistota),
- posílení důvěry občanů v právní řád,
- zlepšení obrazu policie,
- zlepšení bezpečnostního klimatu ve společnosti.

Kontext a smysl předchozího textu se dá vnímat jako širší definice donucovacích prostředků. Je nutné donucovací prostředky takto vnímat a pojmout jejich širší význam, souvislosti s děním ve společnosti a jak již bylo řečeno i jejími aktuálními potřebami.

---

⁹ HRUDKA, J. *Postavení a působnost bezpečnostních sborů* [online]. 2013 [cit. 2013-01-10]. Dostupný z [www:< http://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/4-2011/postaveni_a_pusobnost_pcr.pdf>](http://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/4-2011/postaveni_a_pusobnost_pcr.pdf).

Tuto definici můžeme posunout na půdu akademicky filozofických debat. Pro policejní praxi je nutné takovou definici zúžit.

V užším slova smyslu lze definici donucovacích prostředků odvodit z několika hledisek. Nejvýstižnější definice je odvozena z právního hlediska, tak jak ji zákonodárce zapracoval do zákona o Policii ČR. Pro další orientaci v termínu donucovací prostředky proto tyto definujeme jako: prostředek, který umožní dosažení účelu sledovaného zákrokem a je nezbytný k překonání odporu nebo útoku osoby, proti níž zakročuje. Přičemž policista při použití donucovacího prostředku dbá na to, aby nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.¹⁰

2.2 Donucovací prostředky užívané policií ČR

Výčet těchto donucovacích prostředků je obsažen v zákoně o policii. Bylo předesláno, že tento prodělal několik novelizací v souvislosti s celospolečenským vývojem v České republice. Výčet, nebo chceme-li, druhy donucovacích prostředků, byl novelizací zákona o Policii ČR doplněn a rozšířen podle požadavků současných trendů a vývoje jak taktiky zákroku policie ČR, tak i vědecko-technickým vývojem. Některé donucovací prostředky byly upřesněny a definovány tak, aby se běžný policista ve své praxi a během zákroku proti osobě mohl okamžitě rozhodnout o konkrétním a nejvýše vhodném prostředku. Jde zejména o:¹¹

- hmaty, chvaty, údery a kopy,
- slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,
- obušek a jiný úderný prostředek,
- hrozba namířenou střelnou zbraní,
- pouta

Výše uvedené donucovací prostředky jsou běžně používány policisty ČR při jejich práci a jsou nezbytnou součástí jejich každodenní výzbroje. Tento výčet je součástí pružné a smysluplné novelizace v zákoně o Policii ČR. Při bližším zkoumání si můžeme povšimnout, že k tradičnímu slzotvornému prostředku používaným policií ČR od roku 1989 a to i před tímto datem, byl přidán elektrický nebo jiný obdobně dočasně

---

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91, s. 4098-4100.

¹¹ ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91, s. 4098-4100.

zneschopňující prostředek. V tomto případě jde o reakci na technologický vývoj na poli neletálních donucovacích prostředků, kde jsou technologie současnosti na vysoké úrovni. Další položkou tohoto výčtu je obušek nebo jiný úderný prostředek. Pokud se podíváme na tento donucovací prostředek v kontextu historickém, je obušek již velmi prastarou obrannou pomůckou využívanou po celém světě a která samozřejmě nechybí mezi výzbrojí ozbrojených složek a sborů. V zákoně o Policii ČR byl vymezen jen úzce a pouze na obušek. V praxi pak neměl policista zákonnou možnost se bránit útoku pachatele obdobným prostředkem jako obuškem a po použití jiného úderného prostředku měl pak problémy se zákonnými mantinely svého zákroku. Odborníci však opět odvedli dobrou práci při tvorbě novelizace tohoto zákona a slova „jiný úderný prostředek“ poskytují policistovi možnost obrany před útokem za využití například použitím obalu slzotvorného prostředku. Hledisko této taktiky bude blíže objasněno v následujících kapitolách.

Úmyslně je do výčtu přidán i donucovací prostředek hrozba *namířenou střelnou zbraní*. V minulosti byl tento donucovací prostředek nazýván hrozba střelnou zbraní (§ 38 odst. 1 písm. l, zák. č. 283/1991 Sb.) Zde je policistovi dána možnost mít zbraň připravenou v pohotovostní poloze v očekávání přímého nebezpečí. Přitom ještě nejde o použití donucovacího prostředku. Takto vzniká velká taktická výhoda při tvorbě a rozmyslu zákroku. Jsou zde však určitá úskalí, která budou popisovat další kapitoly, kde se otázka tohoto donucovacího prostředku bude tečně dotýkat problematik jednotlivých donucovacích prostředků a v případě problematiky použití elektrického donucovacího prostředku bude tuto protínat.

2.3 Hmaty, chvaty, údery a kopy

Následující kapitola se bude podrobně zabývat tímto donucovacím prostředkem, který je již historicky součástí každé ozbrojené složky, nebo ozbrojeného sboru. Tento donucovací prostředek si můžeme představit pouze imaginárně, jelikož jej nemůže považovat za součást výzbroje subjektu, který bude tento prostředek používat. Jedná se o tedy o fyziologii člověka, který pro svoji obranu používá soubor svých fyzických a psychických schopností, které jsou doplněny znalostí úderových technik, pák, porazů, kopů a dalších technik, které vycházejí z tradičních bojových umění. Tyto znalosti se však neobejdou bez potřebné znalosti taktiky a metodiky použití tohoto donucovacího

prostředku.¹² Ač se tedy z názvu toho prostředku dá usuzovat jednoduchost, právě opak je pravdou. Toto tvrzení bude dále zkoumáno analyzováno a formulováno do několika logických celků.

2.3.1 Právní rámec

Donucovací prostředek hmaty, chvaty, údery a kopy je pro praxi policisty ČR definován v § 52 písm. a), zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů. Tak jako ostatní donucovací prostředky i tento je policista oprávněn použít, pokud byl k tomuto vycvičen.¹³ Další obecná podmínka použití je definována ve zmíněném zákoně v § 53 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR, kde jsou uvedeny zásady použití tohoto donucovacího prostředku, kdy se užije takového, který „je nezbytný k překonání odporu nebo útoku osoby, proti níž zakročuje.“¹⁴ Ustanovení tohoto paragrafu se dotýká nutné obrany.¹⁵ A právě právní definice tohoto donucovacího prostředku se bude neustále prolínat do obsahu dalších kapitol o donucovacích prostředcích, protože právo musíme vnímat jako nedílnou součást každého donucovacího prostředku.

2.3.2 Popis donucovacího prostředku

„Hmat - je technický prvek, jehož cílem je účelově působit bolest. Patří sem zejména bolestivá uchopení nebo tlaky na některou citlivou část lidského těla

Chvat – je technický prvek převzatý z některé úpolové disciplíny, jehož cílem je dostat soupeře do takového postavení, ve kterém obvykle prohrává. Můžeme je dělit na chvaty v postoji (porazy) a chvaty znehybňující (páky a škrčení)

Úder, kop – jde o hmaty s velkou kinetickou energií. Není tedy rozhodující, působí-li na tělo protivníka tlakem trvajícím několik sekund či pouze desetinu sekundy.“¹⁶

V tomto případě jde o donucovací prostředek, jehož základem jsou různé úpolové a bojové sporty. Nejčastěji jde o judo, jiju jitsu, box, karate, zápas, ale pro

¹² NÁCHODSKÝ, Z. *Racionální obrana a útok ve služební činnosti příslušníků SNB*, Praha 1984, s. 24-25.

¹³ ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, § 51, částka 91, s. 4098-4100.

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91, s. 4098-4100.

¹⁵ NOVOTNÝ, F a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha, 2010, s. 101.

¹⁶ NÁCHODSKÝ, Z. *Racionální obrana a útok ve služební činnosti příslušníků SNB*, Praha 1984, s. 13-14.

zajímavost některé prvky těchto technik vycházejí z šermu (výpady).¹⁷ Je zcela bez veškerých pochyb, že tyto disciplíny prošly velmi dlouhým historickým vývojem a mají základ ve starých kulturách. Po staletí se vyvíjejí, zdokonalují, každá z těchto disciplín má svoji specializaci a svůj účel použití. Dovede velmi efektivně využívat slabin protivníka a toho pak díky naučeným technikám přemoci.

2.3.3 Taktika a metodika použití v praxi

Policista, který rozhodne právě o použití tohoto donucovacího prostředku je v praxi zpravidla veden několika důvody. Ty vycházejí převážně z důvodů taktiky a z části také jde o právní důvody. Pro použití tohoto donucovacího prostředku je nutno nejdříve *překonat určitou vzdálenost*, která dělí policistu od pachatele. Toto se může dít dvěma způsoby:

- **překonání vzdálenosti útočníkem** - ve většině případů útoku pachatele na policistu se jedná o pokusy policistu udeřit pěstí, uchopit jej, odstrčit, porazit, nebo použít kopu. Aby došlo k takovému útoku je nutno se k policistovi přiblížit na vzdálenost, která je logicky rovna nebo kratší vzdálenosti paže útočníka. Překonat tuto vzdálenost je možné poté, kdy útočník využije nesprávného taktického postupu policisty, jeho nepozornosti, nebo uspořádání prostředí (nelze uniknout jinudy než přes stojícího policistu). Pokud pachatel překovává vzdálenost mezi sebou a policistou jde o cílený záměr a policista musí v tomto případě počítat se silným a brutálním útokem, který postrádá pravidel. Je použito různých technik útoku, které mohou být podpořeny útokem zbraní. Je však nutné podotknout, že již pouhé přiblížování se k policistovi po předchozí výzvě (jménem zákona stůj, nebo obdobně) je útokem. Policista je v tomto případě v mírné výhodě a může použít distančního kopu (kop k udržení vzdálenosti), v lepším případě technického donucovacího prostředku, nebo krytí kolegou a to jen v případě, že jsou policisté na tuto eventualitu připraveni.

- **překonání vzdálenosti policistou** – rozhodnutí překonání vzdálenosti policistou skýtá několik taktických aspektů. V první řadě policista přichází sám a dobrovolně o taktickou výhodu vzdálenosti, která v sobě zahrnuje reakční čas na volbu vhodné techniky, či jiného technického donucovacího prostředku. Další nevýhodou je ta skutečnost, že přichází o pokrytí prostoru zákroku, jelikož zajišťující policista je nucen vzdálenost překonávat také, tak aby jistil kolegu. Často tak dochází k efektu tunelového vidění, kdy se policisté soustředí pouze na objekt před sebou a nevnímají okolní prostor.

---

¹⁷ ŠČUREK, R. *Použití donucovacích prostředků Policie ČR*. Metodický materiál PČR, 1995, s. 6.

Okolní prostor však může skýtat další nebezpečí, a proto je taková akce určitým zvýšením rizika zákroku. Problém nastává také se vzájemnou dynamikou pohybu, protože nemůžeme předpokládat, že pachatel bude nadále stát na místě. Vystavujeme se proto hrozbě střetnutí s vozidlem, nebo zranění nezúčastněných osob.¹⁸ Podíl zákroků ve městě a obydlených zástavbách je velký.

K tomu, aby policista mohl použít tento donucovací prostředek, je nutné, aby bezchybně ovládal úpolové disciplíny. K jejich užití musí být vycvičen a výcvik musí probíhat kontinuálně a udržitelně. Výcvik obsahuje dílčí nácviky úderových technik a kopů, které jsou následně implementovány do širších nácviků a kombinací vrcholících modelovými situacemi. Časové dotace takového výcviku jsou velké.

- **Údery** - Úderových technik je mnoho jelikož vycházejí z množství bojových stylů celého světa, které tyto techniky užívají. Nejčastěji se však v kontaktu s pachateli užije přímých úderů, úderů bočních (háky) a také spodních (zvedáky). V boji z blízka se užívá tzv. kladivový úderů, kdy je namísto pomyslného kladiva užito sevřené pěsti. Údery jsou vedeny na citlivá místa, tak aby byl pachatel vyřazen z boje a nemohl již nadále pokračovat v útoku. Úder lze vést jak otevřenou dlaní, tak sevřenou pěstí. Úder dlaní, eliminuje riziko poranění obránce. Je velmi účinný díky ploše dlaně a méně náchylný na nepřesnost úderu. Úder pěstí je technicky náročnější a vyžaduje větší přesnost úderu, což je v praxi, kdy je zákrok dynamický, hůře proveditelné. Při nesprávně použité technice může dojít ke zlomeninám kloubů, zápěstí či tržným poraněním o ostré předměty a zuby útočnicka. S tím souvisí i riziko přenosu nakažlivých nemocí ze slin a krve. Nezbytností by mělo být tedy použití rukavic. Z těchto hledisek není úder pěstí doporučován. Použití úderu je v praktické sebeobraně významné pro opětovné získání ztracené vzdálenosti a využití taktiky, což v praxi znamená použití jiného účinnějšího donucovacího prostředku v případě neúčinnosti úderu. Úderu se nesmí použít proti pasivní osobě.¹⁹

- **Kopy** - dle definice jde tak jako u úderu vlastně o chvat s velkou kinetickou energií. Kopy mohou být svým provedením rozděleny na několik pásem podle jejich dopadu na tělo útočnicka. Jedná se o kopy nízké na kotníky a kolena, kopy na střední pásmo tzn. genitálie a břicho a kopy vysoké vedené převážně na útočnickovy paže, krk a hlavu. Lze provádět i kopy z krátké vzdálenosti. Jde o kopy kolenem na střední pásmo těla útočnicka. Technická náročnost je přitom velmi vysoká. Je

¹⁸ NÁCHODSKÝ, Z. *Racionální obrana a útok ve služební činnosti příslušníků SNB*, Praha 1984, s. 23-24.

¹⁹ *Příprava k použití donucovacích prostředků*, Metodický manuál PČR, Praha 2010, str. 31-33.

vyžadováno přesné načasování kopu, pevný a stabilní postoj obránce, dynamika a rychlost. Množina těchto prvků klade velké nároky na koordinaci celého těla a prostorovou orientaci. Přes tato úskalí jde o velmi účinné techniky, které však mohou být v důsledku nesprávnosti jejich provedení proměněny v nevýhodu obránce, což opět vede k závěru, že je nezbytností trvalý, kontinuální výcvik.

- **Hmaty a chvaty** – úmyslně jsou řazeny za úderů a kopů. Jejich použití je velmi náročné na zvládnutí technik, které souvisí se znalostí anatomie člověka, fyziky, koordinací a prostorovou orientací a správným načasováním jejich užití. Policista se při volbě tohoto donucovacího prostředku musí nacházet v bezprostřední blízkosti osoby, proti které je zákrok veden. Dalším důvodem, proč jsou hmaty a chvaty logicky řazeny takto, je ta okolnost, že ve většině případů nelze hmatů, anebo chvatů použít bez předchozího úderu, či kopu, které jsou memotechnicky nazývány navolňováním. Navolňovací úderů mají za účel povolení sevření a pasivity protivníka, jeho odkrytí a následné nasazení výše uvedených technik. V praxi je však mnoho situací, kdy se bez použití hmatů a chvatů policista neobejde. Jsou to zejména případy pasivních pachatelů a osob.

2.3.4 Shrnutí, výhody a nevýhody

Přes svoje tradiční pojetí a zahrnutí do různých forem bojových sportů je tato forma donucovacího prostředku sice velmi účinná, ovšem za předpokladu několika faktorů, které přímo ovlivňují úspěšnost použití tohoto donucovacího prostředku. Jedním nejdůležitějším faktorem je služební příprava policisty, kde by si měl policista osvojit veškeré potřebné návyky, formy úderů, kopů a samozřejmě hmatů a chvatů. Zde se však nácvik použití zmíněného donucovacího prostředku překlápí v jakousi formu výcviku bojových umění.²⁰ Každý, kdo se věnuje tréninku bojového umění, ví, že je tento trénink nezbytné provádět nejméně dvakrát týdně, tak aby si cvičenec, nebo chceme-li bojovník, vtiskl do svalové paměti určité pohyby, orientoval se v prostoru, uměl pracovat s vlastním tělem a v neposlední řadě rozvíjel svoji fyzickou sílu, psychickou a fyzickou odolnost. Zde však policie naráží na organizaci a systematiku výcviku policistů. V žádném případě v současných podmínkách není možné policistu cvičit v bojovém umění tak, aby policista správně pochopil techniky úderů, kopů, porazů, páčení a jeho výcvik byl i udržitelný. Další problém je v osobnostních rysech policistů, jelikož ne každý, ač se to může zdát k nevíře, je ochoten se takového výcviku

---

²⁰ *Příprava k použití donucovacích prostředků*, Metodický manuál PČR, Praha 2010, s.3.

účastnit. Mentální připravenost policistů v tomto měřítku často velmi zaostává za mentální přípravou na krizové situace u pachatelů. Použití tohoto tipu donucovacího prostředku je proto podmíněno zvládnutím několika podstatných faktorů a to taktiky, techniky a metodiky. Nelze oddělit taktiku od potřebného výcviku a metodického vedení a naopak.²¹ Z tradičního pojetí se nám proto často použití např. úderu jeví jako logické, bohužel toto mínění vede často k chybám, které vedou k nezvládnutí zákroku a také zraněním na obou stranách.

Mezi výhody tohoto donucovacího prostředku patří to, že tento donucovací prostředek policista nikdy nezapomene na oddělení nebo ve vozidle. V případě překvapení mu umožní získat převahu nad pachatelem, kontrolu nad situací a prostorem. Pomůže mu získat vzdálenost a čas k provedení dalšího zákroku a jeho dokončení. Použití hmatů je účinné a vhodné zejména proti pasivní osobě, která není ozbrojena. Příkladem jsou různé odváděcí páky a klíče. Výhoda znalosti tohoto donucovacího prostředku se pak projeví i v technice poutání, které přímo vychází z aplikace prvků hmatů a chvatů a při výcviku policistů je na tyto techniky kladen velký důraz.

Bohužel výčet nevýhod je zásadní a poukazuje tak i na současné trendy použití donucovacích prostředků. Mezi tyto patří zejména snaha o bezkontaktnost zákroku s čím úzce souvisí taktika a naplánování zákroku, udržení vzdálenosti a to za použití technických donucovacích prostředků, což je podstatou řešení většiny bojových situací.²² Kontaktem s protivníkem, což je velmi podstatné, policista ztrácí vzdálenost mezi svojí osobou a osobou pachatele, a tak se mu podstatně zkracuje možnost reakce na útok nebo zbraň nenadále použitou pachatelem proti jeho osobě. Vzniká zde velké riziko zranění. Z praxe jsou časté případy zlomenin spodiny lebeční, očnice, nosu, žeber a dalších částí lidského těla. Běžné jsou hematomy a tržné rány způsobené použitím jak úderů, tak kopů. S tímto jsou spojena rizika přenosu nakažlivých nemocí jako HIV, žloutenka typu C. Potom je polemikou, zda byl dobře zvládnutý zákrok podstoupený s těmito riziky zákrokem opravdu zvládnutým, zda neměl policista jiné technicko-taktické metody k jeho vyřešení. Takto provedený zákrok pak v ulicích bývá vnímán společností rozporuplně a často je nazýván brutálním i přes zákonné a další důvody k takovému provedení. Použití úderů a kopů je pak často pouze hašení pomyslného

---

²¹ *Příprava k použití donucovacích prostředků*, Metodický manuál PČR, Praha 2010, s. 10.

²² *Příprava k použití donucovacích prostředků*, Metodický manuál PČR, Praha 2010, s. 11.

požáru poté co hlídka ztratila svoji ostražitost a nevyužila všech svých taktických znalostí a prostředků k lepšímu, profesionálnímu a humánnímu zvládnutí zákroku.

2.4 Slzotvorný prostředek

Svým vývojem a začleněním do standardní výzbroje policisty se slzotvorný prostředek postupně stal velmi oblíbeným donucovacím prostředkem i přes úskalí a překážky, které byly kladeny před jeho používáním.

Dle současné filozofie policejního zákroku zapadá do mozaiky donucovacích prostředků, které jsou kombinací neletálnosti (při jejich užití nedochází ke zranění) a účinnosti. „V této koncepci hraje významnou roli slzotvorný prostředek, díky kterému jsou služební zákroky vedené zejména proti agresivním pachatelům daleko efektivnější než použití např. hmatů, chvatů, úderů a kopů. Možnosti využití slzotvorného prostředku v rámci služebních zákroků jsou velice široké a policisté, kteří jsou podle výše uvedeného metodického materiálu cvičeni, výhody tohoto prostředku velmi oceňují.“²³

2.4.1 Právní rámec

Tento donucovací prostředek byl dán policii poprvé k užívání na základě zákona č. 40/1974 Sb., Federálního shromáždění, o sboru národní bezpečnosti²⁴. V komparaci s hmaty, chvaty, údery a kopy, nebo obuškem jde o podstatně mladý donucovací prostředek, který prošel nejenom technologickým vývojem, ale také vývojem jeho právní kvalifikace. Srovnáním zákona o Policii ČR si lze povšimnout, že v zákoně č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky je tento donucovací prostředek definován samostatně jako slzotvorný prostředek.²⁵ Kdežto v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky je doplněn o elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek.²⁶ Jde o správnou reakci skupiny odborníků a zákonodárců na technologický vývoj na poli donucovacích prostředků a filozofické směřování současných zákroků policie a jejich taktiku. Velmi vhodné je i to, že zde dochází k praktickému i právnímu prolínání donucovacích prostředků. Ze slzotvorného se může stát i jiný úderný

²³ SOBOTOVIČ, P. *Stanovisko k slzotvorným prostředkům*, Praha, 2011, s. 1-2.

²⁴ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 24. dubna 1974 o Sboru národní bezpečnosti. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1974, § 32, částka 6, s. 110.

²⁵ ČESKO. Zákon č. 283 ze dne 21. června 1991 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, § 38, částka 51, s. 1186.

²⁶ ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, § 51, částka 91, s. 4098-4100.

prostředek.²⁷ Což je i z hlediska právního vítaná změna umožňující provést profesionální zákrok s využitím všech potřebných a nutných prostředků a zároveň tak vyhovět literě zákona. Tomuto tématu se blíže věnuje kapitola taktika a použití donucovacího prostředku.

2.4.2 Popis donucovacího prostředku

Účinná látka i balení slzotvorného prostředku prošla celkem podstatným vývojem. Jako dráždivé látky se nejvíce používají tři osvědčené druhy, a to: „oleoresincapsicum, označovaný jako OC, chloracetafenon, značený CN a chlorbenzalmalondinitril, označovaný jako CS. V současnosti je za nejúčinnější dráždivou látku považováno OC - oleoresincapsicum. Na rozdíl od látek CS a CN jde o látku na ryze přírodní bázi. Obranné spreje, u kterých je použita látka OC, obsahují pětiprocentní nebo desetiprocentní roztok koncentrátu kayenského pepře (odtud název-pepřový sprej) nebo roztoku vyrobeného z placenty feferonek. Účinnost „pepřáku“ oproti sprejům CS a CN je daleko vyšší a funguje jak na útočníky pod vlivem alkoholu či drog, tak i například proti rozdrážděnému útočícímu psu. Zatímco dráždivé látky typu CS a CN začínají působit až přibližně po dvaceti vteřinách a jejich účinek je navíc proměnlivý, neboť závisí i na individuální odolnosti útočníka, spreje naplněné látkou OC zneschopní útočníka téměř okamžitě. Vedle akutního podráždění očí může způsobit i neovladatelné kašláni, zvracení, dýchací potíže, dezorientaci, pocit tísně a pálení jakékoliv zasažené části pokožky“.²⁸

Podstatný vývoj zaznamenal i obal těchto prostředků. V minulosti byla CS látka plněna do skleněných nádobek v plastovém balení, nevýhodou bylo sklo, které je křehké a mohlo dojít k rozbití lahvičky. Tyto byly následně nahrazeny hliníkovými tlakovými nádobkami. Hliníkové nádoby jsou používány dodnes, jsou různě ergonomicky přizpůsobeny svému účelu použití. Poslední novinkou v tomto oboru je spojení slzotvorného prostředku se svítilnou, kterou si nechala patentovat česká firma ESP. Došlo tak ke spojení několika taktických výhod tohoto prostředku, kdy obránce vidí na osobu, proti které zakročuje i při snížené viditelnosti, kam svítí, tam míří. Nesporné je také taktické hledisko v oslnění protivníka. Výrobci vyvíjejí neustále další

²⁷ VANGELI, B. *Zákona o Policii ČR České republiky*, Praha, 2009, s. 203.

²⁸ Účinné látky [online]. Arnis & Balaraw Fighting Club, 2013 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.serrada.cz/clanky/testy/page67/page67.html>>.

a další formy tohoto prostředku, tak aby byly co nejpřesněji definované účelu použití a také jeho uživateli.

Změnu a vývoj tohoto prostředku zaznamenalo i skupenství látky. Látku tak lze použít jako tzv. tekutou střelu, aerosolový mrak, gel nebo pěnu, která není náchylná na povětrnostní podmínky, zejména pak vítr. CS látka je dnes používána spíše v kombinaci se zásahovou výbuškou anebo jako slzný granát, jehož se využívá při zákroku pod jednotným velením.²⁹

2.4.3 Taktika a metodika použití v praxi

Volba tohoto donucovacího prostředku umožní zákrok za dodržení zásady taktické vzdálenosti. Provést jej tak bezpečně s menším rizikem poškození zdraví jedné či druhé strany. Policista před užitím tohoto donucovacího prostředku vyhodnotí situaci a zváží možnosti užití tohoto prostředku, nebo jiného vhodného donucovacího prostředku.³⁰ Musí zohlednit fyzickou konstituci pachatele, jeho psychiku (ovlivnění psychotropními látkami, alkoholem, mentální úroveň), zda nebude tímto donucovacím prostředkem dotčena třetí osoba a zda zasažení třetí osoby tímto donucovacím prostředkem je v danou chvíli nevyhnutelné. Do úvahy zahrnuje povětrnostní podmínky a v neposlední řadě také, zda pachatel není ozbrojen zbraní. Vhodně volit kombinaci donucovacích prostředků hlídkou policie a to v tom smyslu, že policista, který volí slzotvorný donucovací prostředek, je kolegou krytý jiným donucovacím prostředkem a to buď obuškem, hrozbou namířenou střelnou zbraní, anebo elektrickým donucovacím prostředkem. Kombinace donucovacích prostředků hlídkou umožňuje reagovat na více potencionálních situací a hrozeb ze strany pachatele a účinněji na tyto hrozby reagovat.

Slzotvorný prostředek umožňuje osobu zasáhnout až na vzdálenost 5 metrů v závislosti na druhu tohoto prostředku a skupenství látky. Toto je dostatečná vzdálenost k zajištění osobního prostoru. Takto lze tohoto prostředku využít i při zákroku proti více osobám. Důležité je využít takto získané převahy a vzdálenosti a správně rozhodnout o další taktice zákroku.³¹ Rozhodně je chyba se na osobu zasaženou slzotvorným prostředkem okamžitě vrhnout a pacifikovat ji. Takto lze velmi rychle ztratit kontrolu jak nad osobou, tak i okolím. V bezprostřední blízkosti hrozí, že osoba, proti které je zákrok veden, může vytáhnout zbraň a zasáhnout jí policistu, byť je

²⁹ *Cvičební řád pořádkových jednotek*. Praha, 2003, str. 2-6.

³⁰ VANGELI, B. *Zákona o Policii ČR České republiky*, Praha, 2009, str. 203-204.

³¹ NÁCHODSKÝ, Z. *Racionální obrana a útok ve služební činnosti příslušníků SNB*, Praha, 1984, str. 24-25.

oslepená. Dalším negativem může být i ta skutečnost, že osoba nebyla slzotvorným prostředkem zasažena dostatečně, anebo je vůči němu rezistentní. Využití taktické převahy znamená osobu opětovně vyzvat „jménem zákona“ a opětovně donutit k tomu, co má vykonat. V případě neuposlechnutí je pak policista oprávněn použít dalších donucovacích prostředků k dosažení účelu zákroku a dokončit zákrok spoutáním osoby a jejím omezením na svobodě.

2.4.4 Shrnutí, výhody a nevýhody

Použití slzotvorného prostředku je z hlediska taktiky a také současného trendu používání donucovacích prostředků velmi vhodné. Složení slzotvorného prostředku prošlo technologickým vývojem a jejich současná účinnost umožňuje paralyzovat většinu osob včetně osob ovlivněných psychotropní látkou či alkoholem. Tento donucovací prostředek lze použít i při obraně proti zvířeti. V minulosti byl při výcviku policistů preferován směr užívání hmatů a chvatů, případně úderů a kopů a použití slzotvorného prostředku bylo téměř zapovězeno. Ač byli policisté těmito prostředky vybaveni, nebyli díky používané CS látce příliš účinné a navíc byly náchylné k selhání účinku při použití ve venkovních prostorách za větrného počasí. Tyto nevýhody byly vývojem odstraněny a nic tedy nebrání v jejich používání.

Nespornou výhodou tohoto prostředku je jeho neranivost, možnost dezorientovat osobu pachatele a získat tak potřebný čas k rozhodování, kontrole situace a okolí. Kombinace se svítilnou, kterou vyvinula česká firma ESP má další nesporné výhody. Mezi tyto patří oslnění pachatele, označení místa zásahu a použití svítilny při snížené viditelnosti. Policista má v ruce zdroj světla a donucovací prostředek zároveň. Jde tedy z hlediska taktiky o velmi vhodnou kombinaci. Obal slzotvorného prostředku je navíc dostatečně pevný a lze jej v rámci zákroku použít jako úderný prostředek. Nevýhodou může být rezistence pachatele na tento donucovací prostředek, anebo okolnosti, které jeho účinnost sníží. Jedná se zejména o špatně provedenou aplikaci. Tato okolnost může policistu překvapit. Překvapení může vést k tomu, že policista dostatečně rychle a správně nevyhodnotí danou situaci. Pachatel pak může překonat vzájemnou vzdálenost a během několika sekund ohrozit jeho zdraví a absurdum i život. Je proto nutno tento donucovací prostředek vhodně kombinovat s jiným donucovacím prostředkem a nespoléhat, že zasažení pachatele nebo účinnost bude stoprocentní.

V praxi jsou známy případy, kdy došlo k alergickým reakcím osob na látky obsažené v slzotvorném prostředku a tyto osoby byly pak ohroženy na zdraví. Jednalo

se o astmatické záchvaty, dušnost, epileptické záchvaty, nebo otoky různých částí těla. V těchto případech je nutné zasaženou osobu dostatečně rychle ošetřit, nebo přivolat lékařskou pomoc. V závislosti na dalších podmínkách zákroku je nutné zasaženou osobu zajistit tak, aby se nemohla poranit vběhnutím pod jedoucí vozidlo, či nárazem na předmět. Osoby zasažené slzotvorným prostředkem mají často tendenci se sebepoškozovat. Nejčastější jsou údery hlavou o zem a okolní předměty. Proto je další podmínkou tuto osobu před tímto jednáním včas a dostatečně chránit a s takovým jednáním počítat. Nevýhodou je i to, že prostředek díky své účinnosti často ulpívá na oděvu či rukou policisty, který jej použil a hrozí tak nechtěná aplikace na sliznice policisty a možné zdravotní komplikace či jeho dočasné vyřazení v probíhajícím zákroku. Toto se děje i při podcenění povětrnostních podmínek či vzdálenosti, kdy se paprsek účinné látky může odrazit zpět na policistu a zasáhnout tak jeho obličej se všemi zřejmými důsledky.

2.5 Obušek a jiný úderný prostředek

Z hlediska přehlednosti práce by bylo možné členit donucovací prostředky, nejen podle toho, jak jsou uvedeny v zákoně, ale i podle toho, zda jde o tzv. technický donucovací prostředek nebo donucovací prostředek, jehož podstatou je sám policista (hmaty chvaty, nástrojem je tělo policisty). Další hledisko rozdělení by bylo členění dle historické hierarchie. Ad absurdum jsou hmaty, chvaty, údery a kopy tím nejstarším donucovacím prostředkem kopírujícím vývoj člověka. Ten se musel bránit proti vnějším vlivům, které vstupovaly do jeho prostoru a ohrožovaly jeho zájmy, svobody nebo život. Člověk pak svoji sílu potřeboval zvětšit a získat tak převahu. Prodloužit paže a učinit jejich sílu větší. K tomu mu počaly sloužit nástroje. Palice, kyje a další podobné prostředky jsou vlastně předchůdci obušků a jiných úderných prostředků. Právě toto členění v závislosti na historickém vývoji je velmi zajímavé a umožňuje se na donucovací prostředky dívat z jiného úhlu, uvědomovat si je a komparovat se současným stavem vědění, znalostmi taktiky a technologiemi. Vystává tak otázka porovnání úderových technik se slzotvorným prostředkem, obuškem s elektrickým donucovacím prostředkem. Smysl této myšlenky a smysl této práce je uvědomovat si tyto souvislosti a neustále si pokládat otázku, co je vlastně zájmem společnosti. Chránit zájem společnosti daný zákonem a dát při tom policistům možnosti jak zákonné tak technologické, aby byl zákrok úspěšný a nedocházelo ke zbytečným zraněním na obou stranách. Nebo budeme šetřit a necháme policisty zakročovat s prostředky, které jsou

sice účinné, ale ve většině případů je jejich užití devastující život a zdraví ohrožující? Můžeme si tuto otázku položit i z hlediska ekonomického. Pořizovací cena teleskopického obušku je asi 800 Kč. Každá rána je pak zadarmo. Avšak přemoci pachatele v záchvatu zuřivosti za pomoci obušku nelze bez toho, aby byl zraněn. Je potom jenom otázkou k jakému a jak vážnému zranění dojde a kolik bude stát následná léčba. Je zájmem naší společnosti vystavit takovému riziku policistu i pachatele v zájmu úspory finančních prostředků? Kapitola o úderném donucovacím prostředku se těmto okolnostem věnuje a zkoumá takto představenou problematiku.³²

2.5.1 Právní rámec

Obušek byl používán v rámci ozbrojených sborů už za dob četnictva. „Obušek byl zaveden jako součást služební výzbroje u všech četníků s výjimkou četnických důstojníků. Obušky byly nošeny pouze četníky zařazenými do tzv. semknutých oddílů nasazených při výtržnostech, demonstracích apod. Do běžné služby bylo obušky zakázáno nosit i za předpokladu, že se při ní hlídka střetne s demonstranty“.³³

Byl proto definován jako donucovací prostředek ve všech zákonech, o které se při použití donucovacích prostředků opírá policie. „Ovšem až do novelizace zákona o Policii ČR ČR v roce 2008 byl zákonem zmiňován pouze jako obušek. V zákoně 273/2008 Sb. o Policii ČR, byl definován přesněji a to v § 52 písm. c) z. č. 273/2008 Sb. ve znění pozdějších prepisů jako *obušek a jiný úderný prostředek*“.³⁴ Tato zákonná úprava je podstatná pro použití tohoto donucovacího prostředku a otevírá širší možnosti použití obušku i v jeho dalších technických variantách.³⁵

2.5.2 Popis donucovacího prostředku

Zkráceně se dá obušek definovat jako hůl, tyč nebo podobně, která slouží ke zvětšení vzdálenosti mezi obráncem a útočníkem. Obušek učiní ruku delší a při dobře zvládnuté technice úderů umožní znásobení síly, která působí na útočníka.

Obušek byl v minulosti mnohokrát modifikován podle úrovně zpracování a dostupnosti materiálu. Další modifikace přicházely s účelem používání obušku

³² ŠČUREK, R. *Použití donucovacích prostředků Policie ČR*. Metodický materiál PČR, 1995, s. 8.

³³ Policie ČR. *Historie četnictva a policie* [online]. 2010 [cit. 2013-11-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>>.

³⁴ ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91, s. 4098-4100.

³⁵ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*, Praha, 2009, str. 203-204.

zakročujícími policisty. Například dnes jsou používány dlouhé distanční obušky pořádkovými jednotkami a jednotkami jízdní policie.

Asi největším pokusem o modernizaci byla kombinace pryžového obušku se slzotvorným prostředkem. Obušek měl malou trysku na svém konci, která přiváděla slzotvornou látku z nádoby v rukojeti. Šlo o dobrý nápad, kombinující účinky dvou donucovacích prostředků, který však nebyl dále rozvíjen.

Zásadní změnou tvaru bylo zařazení obušku s příčnou rukojetí, tzv. tonfy do výzbroje policie. Tonfa našla širší uplatnění při sebeobraně, kdy se dala využít k široké škále úderů, které bylo možno rozšířit o údery rotační. Úchopem za příčnou rukojeť umožňuje tonfa krýt údery převážně tyčových zbraní. Nevýhodou tonfy je použitý materiál. Jde o směs plastu, který je vstřikován do formy. Tento tvrzený plast je náchylný na vrypy, které rozrušují celistvost tonfy a může tak dojít k jejímu zlomení a vzniku ostrých hran. Další nevýhodou je hmotnost a neskladnost tohoto donucovacího prostředku.³⁶ Tonfa byla proto doplněna o teleskopický obušek i přes neshody a odpor proti tomuto donucovacímu prostředku.

Odpor a nesouhlas se zařazením tohoto donucovacího prostředku do výzbroje policie ČR pramenil nejspíše z předsudků vůči použitému materiálu. Možná také z toho, že byl prvotně vyvinut pro potřeby speciálních jednotek v USA a jeho předchůdce byl obušek s pružinou používaný britskými Commandos za druhé světové války.

Teleskopický obušek je vyroben ze tří tenkých kónických trubek z ocele. Poslední trubka je jištěna perem proti samovolnému vysunutí. Byly vedeny diskuze, že jde o nehumánní zbraň a jejím používáním budou vznikat vážná zranění. Podle názoru, opřeného o praxi lze konstatovat, že pokud policista dbá zásad přiměřenosti a proporcionality zákroku, jsou rizika použití klasického obušku, tonfy nebo obušku teleskopického na stejné úrovni. Pokud se těchto zásad nedbá, dojde i při použití tonfy, nebo pryžového obušku nevhodným úderem do oblasti hlavy a na jiná citlivá místa k vážným zraněním, což jsou tržné rány, zlomeniny, nebo vnitřní krvácení. Naopak pokud jsou tyto zásady dodrženy, je teleskopický obušek účinný pomocník. Škála použití, kterou nabízí je široká. Díky užitému materiálu a své konstrukci umožňuje například snadné rozbítí okna vozidla, prohlídku oděvu osoby, užití účinných odváděcích pák atd. Další výhodou je široká škála příslušenství od zrcátek, svítilen, rozbíjecích hrotů až po

---

³⁶ *Příprava k použití donucovacích prostředků*, Metodický manuál PČR, Praha, 2010, str. 50-55.

polní lopatku. Teleskopický obušek je moderním donucovacím prostředkem, který spojil požadavky na odolnost materiálu, skladnost a rozsah použití.³⁷

Zákon hovoří též o jiném úderném prostředku. Tímto se rozumí předměty svojí konstrukcí podobné obušku, které umožní policistovi účinnější obranu vůči útoku pachatele, zvířete, anebo při dalších potřebách jeho zákroku (zajištění dveří, rozbití skleněné výplně, překonání překážky). Často jsou použity různé dřevěné latě či trubky, nebo dokonce silné elektro kabely. O jiný úderný prostředek půjde například i při užití prázdného obalu slzotvorného prostředku nebo pout při sebeobraně v zákroku. Takto lze demonstrovat to, jak je možné donucovací prostředky kombinovat a jak lze zákrok policisty učinit efektivním a intuitivním. Právě intuice a intuitivní jednání zákrok činí rychlejším a pro zakročující policisty i bezpečnějším. Lze ho však dosáhnout jen tréninkem fyzických a mentálních dovedností a správných návyků.

2.5.3 Taktika a metodika použití v praxi

Jak vyplynulo z předešlého textu, slouží v praxi obušek k tomu, aby policista zvětšil svoji vzdálenost od pachatele a získal také určitou fyzickou převahu.

Pod pojmem použití obušku si však nemůžeme představit jen samotné vytažení obušku, mávání s ním okolo sebe a tlučení hlava nehlava. Nácvik použití tohoto donucovacího prostředku vyžaduje přechodí průpravu úderových technik, koordinaci postoje s údery a orientaci v prostoru, jeho taseň a další nuance, které poskytují policistům ucelený a účinný systém sebeobran. Policista musí neustále kontrolovat daný prostor před sebou, kolem sebe, pohyby kolegy a pohyby pachatele. Je nutné bezpečně zvládnout vytasení obušku bez toho, aby se zachytil za uniformu, či měl jinou mechanickou závadu při taseň. Kontrola prostoru souvisí i samotným vzájemným krytím policistů. Existuje zde totiž reálné riziko, že při zákroku, kdy dojde k nárůstu hladiny adrenalinu v těle, ohrozí zakročující policista obuškem svého kolegu, který může být takto vyřazen a nemůže vykonávat taktické a bojové úkony. Toto hrozí zejména při použití teleskopického obušku. Podcenění kontroly svého okolí a koordinace zákroku s kolegou dochází při jeho vytasení a rozložení ke zraněním, jako jsou tržné rány a hematomy. Nárůst adrenalinu působí také na samotnou techniku úderu. Dochází k nesprávnému odhadu užití síly, která může být nedostatečná, anebo naopak nepřiměřeně velká. Souvislost je také mezi velikostí síly úderu a místem dopadu úderu. Koordinace pohybu a úderu je velmi důležitá proto, aby mohl být tento donucovací

---

³⁷ SOBOTOVIČ, P. *Stanovisko k přidělování teleskopických obušků*. Praha, 2011, s. 1.

prostředek použit s co největší efektivitou. Podle zákonů fyziky je největší kinetická energie na konci obušku. Tato energie je úderem přenášena na tělo útočníka, nejčastěji v místech větších svalových skupin či kloubů. Pokud policista nesprávně načasuje svůj úder dojde nejenom ke zkrácení vzdálenosti, ale také k podstatnému snížení efektivity úderu.

Dalším aspektem zákroku pomocí obušku je jeho psychologický efekt a to zejména při použití teleskopického obušku. Jeho konstrukce z kovu má při tasení obušku a jeho rozvinutí charakteristický kovový zvuk.³⁸ Tento zvuk s kombinací použitého materiálu působí na útočníka tak, že často svůj útok vzdá, anebo místo opustí a není tedy nutné užít sílu. To platí samozřejmě i při použití jiného obušku či úderného prostředku. Pokud policista správně a dostatečně včas plánuje taktiku zákroku a je na zákrok připraven v předstihu, je psychologické působení na pachatele větší a násobí se demonstrativní ukázkou síly představované právě tímto donucovacím prostředkem. Policista takto zdůrazňuje své výzvy a dodává jim jakýsi punc jednoznačnosti. V případě že osobu informuje o tom, že proti ní bude použito donucovacího prostředku a je tato výzva právě takto podpořena, nemusí opět dojít k užití síly, což je podstatou dobře zvládnutého zákroku.

Obušek nemusí být použit jen jako úderný prostředek. Tím by se jeho účel velmi zužoval a podceňoval. Jeho využití při služebním zákroku je proto širší.³⁹

V praxi ho lze užít jako například podpora při překonávání vysoké překážky při obsazování objektu. Užít obušek může policista k zajištění průchodnosti dveří pokud hrozí, že budou nečekaně a násilně zavřeny. Díky dodávanému příslušenství k teleskopickým obuškům lze tyto použít k rozbití výplně oken vozidla při záchraně zdraví, nebo života posádky.⁴⁰ Z hlediska taktiky je využitelný při montáži parabolického zrcátka a kontrole místnosti, anebo jako svítilny, pokud bude užito takového doplňku. Tato kombinace je vhodná při kontrole objektu za snížené viditelnosti. Policista má nejenom svítilnu, ale i donucovací prostředek ihned v pohotovosti a k dispozici. Snižuje se tak doba jeho reakce potřebná k vyhodnocení situace a následnému použití donucovacího prostředku.

2.5.4 Shrnutí, výhody a nevýhody

---

³⁸ SOBOTOVIČ, P. *Přidělování teleskopických obušků - stanovisko*, Praha, 2011, s. 1-2.

³⁹ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Praha, 2009, str. 201-202.

⁴⁰ *Příprava k použití donucovacích prostředků*. Interní zdroj PČR, Praha, 2010, str. 56-58.

Podle úhlu pohledu na tento donucovací prostředek jej lze považovat za zcela archaický nebo naopak velmi inovativní a důmyslný. Právě kombinace realistického právního pohledu na zákrok a technické možnosti, jej činí multifukční pomůckou při každodenní praxi, pokud bude takto vnímána. Tato práce však zkoumá spíše hledisko trendu použití obušku a jiného úderného prostředku. Z úhlu pohledu této problematiky můžeme vyvozovat závěry o výhodách a nevýhodách obušku.

Mezi výhody můžeme řadit okamžitost použití a poměrně krátká příprava k zákroku. Možnost zvětšení a udržení vzdálenosti a zvětšení síly úderu. V případě teleskopického obušku je zde navíc faktor skladnosti a multifunkčnosti. Výhoda teleskopického obušku spočívá i ve škále použití, ať už je použit jako složený k zesílení samotného úderu a zpevnění ruky při úderových technikách, nebo rozložený při provádění dalších technik. Složeného obušku se využije v boji na krátkou vzdálenost, což může být malý prostor bytů, veřejné prostory anebo pokud se bude jednat o nenadálý útok pachatele. Rozložený teleskopický obušek pak může plnit funkci nejenom úderovou, ale lze s ním provádět hmaty při překonávání pasivního odporu osob. S výhodou jej lze užít při prohlídce spoutaného pachatele a jeho oděvních součástí, kdy se jeho pomocí dají odhalit kovové a nebezpečné předměty v místech, kde je špatný a nedostatečný přístup. Obušek lze použít v kombinaci se slzotvorným prostředkem a díky tomu zvýšit obranné i útočné možnosti zakročujícího policisty.

Druhou stranou mince jsou však bezesporu i nevýhody. Za jednu z velkých nevýhod můžeme považovat náročnost výcviku použití tohoto donucovacího prostředku, ať už se bude jednat o náročnost časovou nebo technickou. Časovou náročnost určuje především současná systematika výcviku policie. Ruku v ruce je také udržitelnost a rozvoj takového výcviku. Po technické stránce stojíme před problémem, který je popisován v kapitole hmatů, chvatů, úderů a kopů. Technika těchto donucovacích prostředků neodmyslitelně patří k technice práce s obuškem. S touto náročností se pojí i náročnost psychologie zákroku, kdy je velmi těžké vycvičit policistu v dané časové dotaci pro výcvik tak, aby dokázal v danou chvíli správně vyhodnotit míru svého ohrožení, povahu útoku, konstituci pachatele a další podstatné aspekty v závislosti na hladině adrenalinu, který mu přináší zákrok proti jinému člověku a použít sílu přiměřenou povaze útoku.

S touto problematikou přímo souvisí další velmi podstatná nevýhoda tohoto prostředku a tou jsou vzniklá zranění po jeho použití. Nesprávným použitím obušku

můžou být zraněny nezúčastněné osoby nebo zakročující kolega. Zranění, která mohou vzniknout pachateli, pak mohou mít charakter trvalých následků a to nejen neodhadnutím přiměřenosti použité síly a místa úderu policistou, ale i díky dynamice boje. Při zákroku není situace statická, pachatel je v pohybu a tak se může i dobře vedený úder proměnit v devastující a likvidační. Naopak nesprávně odhadnutá vzdálenost nebo síla úderu může proměnit taktickou výhodu v nevýhodu, policista může být odzbrojen a obušek může být použit v útoku proti němu. Toto je poměrně častý případ v praxi, kdy se zákrok stává spíše bojem o získání donucovacího prostředku anebo obranou před ním samotným. V neposlední řadě jsou veřejností nazývané zákroky „řezání obuškem“ vnímány velmi negativně a často jsou způsobeny právě koktejlem nesprávné techniky použití úderů a volby právě tohoto donucovacího prostředku.

2.6 Úder střelnou zbraní, hrozba namířenou střelnou zbraní, varovný výstřel

Problematika použití tohoto donucovacího prostředku je velmi široká. Zahrnuje potřebu znalosti a orientaci v právních předpisech, které tento donucovací prostředek definují anebo se tímto právním předpisem prolínají a jsou tak pro něj subsidiární. Další nutností je zvládnání taktických hledisek zákroku, znalost zbraně a manipulace se zbraní. Cílem následujících kapitol je definovat velmi tenkou hranici mezi použitím zbraně jako donucovacího prostředku a zbraně. Velká spousta relevantních informací, které policista před použitím zmíněného donucovacího prostředku řeší, z něj činí prostředek, který musí mít přesně ohraničené podmínky použití, jinak se stává nebezpečným. Jako donucovacího prostředku je použito smrtící zbraně. Je však nutno také zdůraznit, že vhodným výcvikem a metodickým vedením se z tohoto prostředku stává velmi účinný psychologický aspekt policejního zákroku, který pomůže pachatele pacifikovat bez toho, že by došlo k jakékoli újmě na zdraví či na životě a zároveň umožní maximální krytí zákroku a samotných zakročujících policistů.⁴¹

2.6.1 Právní rámec

V zákoně 273/2008 o Policii České republiky jsou tyto donucovací prostředky uvedeny v § 52 písm. m), n), o). Zatímco úder střelnou zbraní a varovný výstřel zůstal po novelizaci zákona 283/1991 Sb. v nezměněné podobě a v podstatě nebyl důvod tato

---

⁴¹ *Metodická příručka č.1/2008. Interní zdroj PČR, Praha, 2008, s.6.*

ustanovení jakkoli měnit, prošla podstatnou změnou zákonná úprava staršího zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky § 38 odst. 1 písm. l, hrozba střelnou zbraní.

Zakomponováním jediného slova „*namířenou*“ se zakročujícím policistům otevřela možnost jak tento donucovací prostředek v praxi lépe a účinněji aplikovat. Je však nutné vnímat onu zmíněnou tenkou hranici, tedy hranici mezi použitím zbraně jako donucovacího prostředku a skutečným použitím zbraně. Tato hranice je zřejmá z ustanovení § 53 z. č. 273/2008 Sb. o Policii ČR „*obecné podmínky použití donucovacího prostředku*“ v komparaci s § 56 z. č. 273/2008 Sb. o Policii ČR „*použití zbraně*.“

V § 53 je řečeno, že „*policista je oprávněn použít donucovací prostředek, (ad absurdum tedy také zbraň) k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku.*“⁴²

Naopak podle ustanovení § 56 odst. 2, z. č. 273/2008 Sb. o Policii ČR „*použití zbraně policistou je přípustné pouze za podmínky, že užití donucovacího prostředku by bylo zřejmě neúčinné.*“ Z této komparace je tedy ona tenká hranice mezi použitím donucovacího prostředku a zbraně policistou jasně patrná. Skrývá tak velmi náročnou metodiku přípravy k užití tohoto donucovacího prostředku, zvláštní taktiku jeho použití a klade na policistu v jeho rozhodovacím procesu velké nároky při realizaci závažného zákroku.

2.6.2 Popis donucovacího prostředku

Všechny typy obraných technik pomocí střelné zbraně jsou úmyslně zařazeny do jedné kapitoly i přes to, že jsou v zákoně 273/2008 Sb. rozčleněny pod jednotlivá písmena § 52.⁴³ Zbraň je v této kapitole společným jmenovatelem pro jeden donucovací prostředek. Tento donucovací prostředek je zvláštním paradoxem ve smyslu a filozofii použití donucovacího prostředku. Na straně jedné se hovoří o donucovacím prostředku, na straně druhé existuje fakt, že zákon č. 273/2008 o Policii České republiky obsahuje další ustanovení, kterým je použití zbraně podle § 56. Objevuje se zde tedy velmi tenká hranice mezi donucovacím prostředkem nesmrtícího charakteru a zbraní, jakožto prostředku nejkrajnějším a smrtícím.

---

⁴² § 53 Obecné podmínky použití donucovacího prostředku. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky.

⁴³ ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91, s. 4098-4100.

Je bezpodmínečně nutné, aby tuto hranici policisté vnímali a byli připraveni jednotlivé situace správně vyhodnotit a použít pro svůj zákrok prostředku adekvátního míře jeho závažnosti a intenzitě útoku osoby, proti které je zakročováno. Hned z názvu tohoto donucovacího prostředku vyplývá, že jako donucovací prostředek použije policista zbraň a to za podmínek ustanovení § 53 zákona č. 273/2008 o Policii České republiky, kde se hovoří o obecných podmínkách použití donucovacího prostředku.

2.6.3 Taktika a metodika použití v praxi

Donucovacím prostředkem, jak vyplynulo z předchozích kapitol, je i podle názvu zbraň. Zbraní se podle zákona o Policii ČR č. 273/2008 Sb. rozumí zbraň střelná včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo. Policista tedy jako donucovací prostředek ve smyslu § 52/písm. m, n, o z. č. 273/2008 Sb. použije střelnou zbraň.

Použití tohoto donucovacího prostředku má spíše formu psychologické hrozby, a tedy zdůraznění pokynů policisty, které směřují k zajištění vlastní bezpečnosti anebo zajištění bezpečnosti ostatních osob, ochraně majetku a veřejného pořádku. Je velmi důležité, aby při tom policista dodržel souhrn platných pravidel, která jsou ke zvládnutí zákroku se zbraní závazná. Tato pravidla budou rozebrána v následující kapitole. Bude zde vysvětleno také několik nuancí týkajících se přípravy zbraně k zákroku a s tím i často v policejní veřejnosti diskutovanou otázku nošení náboje v nábojové komoře zbraně.

- **Úder střelnou zbraní** - v minulosti byla tato sebeobranná technika vyučována několika metodami a způsoby užití zbraně k úderu. Vycházelo se z úderových technik jako jsou vrchní údery, přímý úder a úder boční. Je však nejdříve potřeba objasnit problematiku tzv. nošení náboje v nábojové komoře zbraně, což je jeden ze dvou způsobů přípravy zbraně policistou před odchodem do služby. O to zda bude mít náboj v komoře, anebo ne rozhoduje policista sám.⁴⁴ Následně tedy musí být shrnuty relevantní argumenty tohoto pravidla v souvislosti s použitím zbraně jako donucovacího prostředku. Neodborné veřejnosti se může zdát, že nemít náboj v nábojové komoře je bezpečnější, protože nemůže dojít k okamžitému výstřelu, ke

---

⁴⁴ ZPPP č. 156/2008 o zabezpečení, přidělování a nošení služebních zbraní, střeliva munice v Policii České republiky. Interní zdroj PČR, Praha, 2008, s. 11.

kterému je potřeba zbraň nejdříve nabít a to zatažením závěru zbraně do zadní polohy a uvést ji tak do střelby schopné polohy. Zbraň takto připravená má náboj zasunut v nábojové komoře a je tedy schopná po zmáčknutí spouště okamžitě vystřelit. Zde se nachází jádro tohoto problému. Policista musí mít bezprecedentně zvládnutou bezpečnou manipulaci se zbraní.⁴⁵ Bez těchto pravidel by nemohl zbraň použít jako donucovací prostředek i pokud by neměl náboj v nábojové komoře. Mezi tato pravidla prioritně patří manipulovat se zbraní vždy jako s nabitou (není potom důvod mít zbraň nenabitou, tím střelby neschopnou, a tím také z hlediska taktiky zákroku nepoužitelnou). Dále je pak nutné osvojit si držení prstu bezpečně mimo spoušť a to na rámu zbraně. Kohout zbraně vypuštěn v přední poloze na bezpečnostním ozubu, kdy je aktivována poloha spouště ve přední poloze a k jejímu zmáčknutí je třeba využití větší síly.

Tato zdánlivě jednoduchá pravidla jsou však v podmínkách zákroku, kdy nastupuje adrenalin a stres velmi často porušována nebo prováděna s nepřesnostmi, které pak vytvářejí efekt sněhové koule. Důsledkem může být nezvládnutí zákroku s fatálními důsledky. Z následujícího vysvětlení a přiblížení problematiky manipulace se zbraní, budeme proto dále hovořit o zbraní vždy jako nabitě a střelby schopné. Za těchto podmínek se můžeme vrátit k metodice použití úderu střelnou zbraní.

Bylo předesláno, že byl výcvik zaměřen na provedení úderu z několika poloh. Po pochopení předchozích řádků můžeme tyto techniky chápat jako ne příliš vyhovující. Vezměme si situaci, kdy policista vede vrchní nebo boční úder na hlavu pachatele a popíšme si jednotlivé děje při této technice.

Ruka policisty opisuje velkou dráhu, při které je zbraň před jejím dopadem na určené místo mimo jeho kontrolu. Policista nezakročuje v laboratorních podmínkách ale v reálném prostředí města, kde se nacházejí ostatní lidé, děti, budovy. Jsou to místa s velkým pohybem osob a mezi nimi stojí policista, který je vystaven velkému psychickému tlaku a svojí zbraní opisuje velký poloměr, při kterém na všechny nezúčastněné přímo míří. Přitom si musíme uvědomit, že může dojít k některému z porušení bezpečnostních pravidel, zamáčknutí spouště. Střelu již nikdy nezastaví.

Proto namodelujeme další situaci, při které policista bude nucen použít zbraně jako donucovacího prostředku a vysvětleme si na této nový přístup výcviku úderu střelnou zbraní. Policista vytáhne zbraň na pachatele, který drží nůž, je zjevně ovlivněn

---

⁴⁵ ZPPP č.4/2004 o provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky. Interní zdroj PČR, Praha, 2004, s.6.

návykovou látkou. Policista jej za pomoci hrozby namířenou střelnou zbraní vyzve k tomu, ať odhodí zbraň a lehne si na zem. Pachatel reaguje, odhazuje zbraň, ale přistupuje k policistovi se slovy „tak mě zastřel“. Tím že zkracuje vzdálenost mezi sebou a policistou vlastně útočí. Policista je nucen situaci řešit za pomoci donucovacího prostředku, jelikož použití zbraně by bylo nepřípustné (pomineme další aspekt zákroku, že je jištěn kolegou). V tuto chvíli nemá policista šanci přezbrojit na jiný donucovací prostředek. Je nucen jako donucovací prostředek použít zbraň. Vede proto *přímý* úder zbraní na tělo nebo hlavu útočníka a to ovšem opět jen za předpokladu splnění všech bezpečnostních prvků. Na tomto příkladu, který je nutno chápat v kontextu všech uvedených pravidel, je patrné jak tenká je hranice mezi zdravím a životem, kterou musí policista prioritně při zákroku zvážit, být vhodně a dostatečně vycvičen k takovému zákroku.

Tyto jednotlivé nuance jsou pak v konečném souhrnu evidentně tématem této práce a ukazují na nutnost využití moderních donucovacích prostředků, jako vhodnou volbou k vyřešení zákroku s maximální ochranou zdraví a života ostatních osob, ale i osoby pachatele a nabídnout tak policistům jednoduché a přesto účinné donucovací prostředky.

- **Hrozba namířenou střelnou zbraní** - v kontextu předchozí kapitoly budeme nyní hovořit o použití donucovacího prostředku hrozba namířenou střelnou zbraní. Není třeba již vysvětlovat jednotlivé aspekty přípravy zbraně policistou před službou, jelikož vycházíme z předpokladu nabitě zbraně a dodržení všech bezpečnostních pravidel. Tento donucovací prostředek užije policista zejména k zdůraznění svých pokynů vůči osobě pachatele a jako psychologické hrozby. Ze situace popsané výše vytušíme, že se tyto donucovací prostředky velmi jednoduše prolnou a to změnou situace zákroku na místě. Nesmí být však opomenut jeden ze zásadních prvků použití tohoto prostředku.

Jak je v této práci již několikrát zmíněno zákonodárce při novelizaci zákona o Policii ČR ČR č. 273/20087 Sb. implementoval do znění § 50 odst. 1 písm. n), z. č. 273/20087 Sb. slovo „*namířenou*.“ V nenovalizované verzi zákona o Policii ČR ČR slovo *namířenou* chybí. Donucovací prostředek byl tedy definován jako „*hrozba střelnou zbraní*“. Policista byl proto nucen složitě vyhodnotit každou situaci, při které byl nucen vytáhnout zbraň z pouzdra, jelikož šlo při tomto úkonu o použití donucovacího prostředku. V praxi to pak znamenalo velkou taktickou nevýhodu např. při kontrole podezřelé posádky vozidla či objektu, kdy policisté, aby se vyhnuli řešení

otázky, zda vytáhnou zbraň do tzv. pohotovostní polohy, ji ponechali v pouzdře a ztráceli tak taktickou výhodu okamžité reakce na nebezpečný a život ohrožující podnět.

V současné úpravě jde o použití donucovacího prostředku až tehdy, kdy policista střelnou zbraň vůči osobě namíří. Může mít tak zbraň vytaženou z pouzdra a připravenou k zákroku a přitom nemusí řešit otázku zákonnosti, což jej během provádění zákroku svým způsobem svazovalo a limitovalo.

▪ **Varovný výstřel** - o tomto donucovacího prostředku můžeme opět hovořit jako o psychologickém. Opět dochází k prolínání předchozích donucovacích prostředků s tím rozdílem, že donucovací prostředek varovný výstřel není vhodné použít v bezprostřední blízkosti osoby, proti které je veden zákrok a to z několika bezpečnostně taktických důvodů.

Jedním z hledisek je, že policista musí před použitím tohoto donucovacího prostředku během několika málo okamžiků analyzovat velké množství vstupních informací. Jsou to informace o místu a směru výstřelu, vzdálenosti pachatele a také o tom zda má či nemá náboj v nábojové komoře. Před varovným výstřelem musí vizuálně vyhodnotit místo, kam vede střelbu tak, že se tam podívá. Toto je okolnost, která se pojí s polohou a vzdáleností pachatele od policisty. Tím že se policista vizuálně přesvědčí, kam provede varovný výstřel (vzhůru nad sebe, nebo před sebe) ztrácí čas, který může pachatel využít k útoku na policistu. Dojde pak k zápasu o zbraň, při kterém je ohrožen nejen policista, ale i neúčastněné osoby. To platí i o střelbě do země, kdy musí policista vzít v potaz možnost odražení střely a opět možnosti zásahu jiné osoby či osoby pachatele.

Problematika a polemika o náboji v komoře se zde také ukazuje v celém svém rozsahu. Pokud policista nemá zbraň dopředu připravenou ke střelbě, tudíž nemá náboj v nábojové komoře, musí zbraň nabít. Při tomto úkonu ztrácí buďto povědomí o pachateli nebo zbrani. Osobu, proti které zakročuje, musí neustále sledovat a pokud chce nabít zbraň tak, aby dodržel taktická hlediska zákroku, musí zbraň nabíjet namířenou na osobu, proti které zakročuje, nebo alespoň v jejím směru. To mu umožní periferně sledovat obojí. Při tomto úkonu může dojít k tomu, že při nabíjení zbraně dojde k závadě a zbraň tak není schopna střelby. Zde se vystavuje riziku útoku pachatele.⁴⁶

K závadě může dojít z několika příčin, mezi které můžeme zahrnout stres, vzestup hladiny adrenalinu, špatné povětrnostní podmínky, stav zbraně a další. Z

---

⁴⁶ ZPPP č. 156/2008 o zabezpečení, přidělování a nošení služebních zbraní, střeliva munice v Policii České republiky. Interní zdroj PČR, Praha, 2008, s. 11.

popsaných hledisek plyne to, že použití varovného výstřelu je prakticky možné pouze za předpokladu větší vzdálenosti pachatele od policisty, nebo pachatele na útěku. Z praxe je však známo, že užití varovného výstřelu nemá většinou pozitivní účinek a osoba na podnět střelby většinou nereaguje. Potom je nabíledni, že princip použití tohoto donucovacího prostředku není jednoduchý, hrozí zde velmi mnoho rizik. Střelu, která opustí zbraň, není možno vrátit či zastavit.

2.6.4 Shrnutí, výhody a nevýhody

Z informací o jednotlivých popsaných hlediscích, lze vyvodit závěr o výhodách a nevýhodách použití střelné zbraně jako donucovacího prostředku. Jedna z mála výhod, která vyplývá z formulace § 53 písm. n), z. č. 273/2008 Sb. o Policii ČR je, že policista může užit zbraň jako donucovací prostředek až jako namířenou, což v praxi znamená možnost policisty mít zbraň připravenou v pohotovostní poloze.⁴⁷ Ostatní hlediska použití tohoto donucovacího prostředku můžeme po vyhodnocení kontextu předchozích kapitol považovat spíše jako méně vhodný donucovací prostředek ve smyslu použití policistou samotným.

Jinou skutečností bude použití tohoto donucovacího prostředku za předpokladu užití taktiky a využití značného psychologického potenciálu hrozby namířenou střelnou zbraní. Předpokladem taktiky se v tomto případě myslí, že policisté užívající donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní bezpečně zvládají pravidla bezpečnosti a vzájemného krytí a komunikace v zákroku. Vzájemná komunikace a souhra policejní hlídky v zákroku umožní následnou kombinaci donucovacích prostředků a zbraně, což je pak ve správném taktickém provedení téměř ideální kombinace. Postupnou analýzou a rozkrýváním uvedené problematiky se tak dostáváme také k prolnutí užití elektrického donucovacího prostředku a zbraně, což je velmi efektivní a účinná kombinace při řešení nespočtu různých situací závažného služebního zákroku. Varovný výstřel a úder střelnou zbraní lze považovat za krajní případy použití donucovacího prostředku a to vzhledem k náročnosti provedení a potencionálním rizikům.

---

⁴⁷ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Praha, 2009, str. 207.

3 Elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek, TASER

Jak elektrické paralyzéry, tak slzný plyn se řadí mezi tzv. neletální, nesmrtící donucovací prostředky (non-lethal weapons), které pachatele dočasně zneschopní, paralyzují, aniž by způsobovaly trvalé následky či zranění. Je zajímavostí, že zde dochází ke křížení pojmů donucovací prostředek a zbraň. Jeden a tentýž prostředek může být totiž považován současně za zbraň, anebo donucovací prostředek.⁴⁸ To je dáno konstrukcí a dvěma základními druhy použití této zbraně.⁴⁹ Pro lepší orientaci v textu a termínech proto bude tato práce uvádět TASER jako zbraň.

Obrázek č. 1, TASER X26⁵⁰

Vzhledem k tomu, že TASER je představitelem současných trendů donucovacích prostředků a je v podstatě páteří této bakalářské práce, bude jedna kapitola věnována této zbrani. Právě na tomto prostředku lze demonstrovat současný trend vývoje donucovacích prostředků a zákroků policie ČR a policejních sborů států sousedících s Českou republikou. Trend, který se prolíná všemi obory, mající s touto problematikou mnoho společného. Obory jako právo, taktika zákroku, psychologie zákroku, filozofie zákroku jsou v tomto případě doplněny také o zdravotní či chceme-li lékařské hledisko zákroku.

V minulosti bylo vedeno mnoho polemik o vhodnosti tohoto prostředku. Jedním z úkolů této práce je tuto problematiku objasnit a zaujmout jasné a logické stanovisko, které může napomoci pozitivnějšímu vnímání tohoto prostředku laickou veřejností i policisty. Není sporu o tom, že donucovací prostředky procházejí

⁴⁸ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Praha, 2009, str. 203.

⁴⁹ *Metodická příručka č.1/2008*. Interní zdroj PČR, Praha, 2008, s.8.

⁵⁰ TASER [online]. 2014 [cit. 2014-03-13]. Dostupný z [www: <http://www.TASER.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Typy-X26E/176/>](http://www.TASER.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Typy-X26E/176/).

vývojem, který koresponduje se současnou vědou či poznáním a zároveň také s požadavky současné společnosti. Nejde ustrnout na kyji a tesáku v době digitalizace a chytrých telefonů. Máme poznatky, které můžeme čerpat z novodobých ozbrojených konfliktů, kdy byly stanoveny požadavky na cílenost útoků s minimalizací civilních ztrát. Právě armády testují nejnovější technologie jak na poli zbraní a armádní techniky, tak na poli donucovacích prostředků, kde je primárně důležitá okamžitá účinnost na pachatele, kterého vyřadí z boje. Byla by škoda takto vykoupené poznatky ignorovat. Jednotlivé obory, které se dotýkají problematiky donucovacích prostředků, proto musí spolupracovat a vytvořit pevný svazek jednoznačných právních pravidel, metodiky a výcviku tak, aby bylo všech poznatků efektivně využito.

Příkladná reakce na tyto podněty byla reakce českých zákonodárců, kteří při novelizaci zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR mysleli i na současné trendy používání donucovacích prostředků, potřeby naší společnosti a doby. Díky této reakci byly mezi donucovací prostředky používané policií ČR začleněny prostředky jako právě elektrický nebo jinak zneschopňující donucovací prostředek (mezi ně patří i TASER), donucovací prostředek mající a nemající povahu střelné zbraně.⁵¹ Skupinu těchto prostředků tvoří donucovací prostředky, které vynikají svou efektivitou, účinností a neletálností. To je jejich společný jmenovatel a měl by být vodítkem pro odbornou veřejnost při začleňování těchto prostředků do výzbroje ozbrojených sborů.

3.1 Rozdíl mezi elektrickým donucovacím prostředkem a TASEREM

Pokud se vysloví pojem elektrický paralyzér, nebo elektrický donucovací prostředek, bude pro většinu nezasvěcených osob, ale i policistů představovat zařízení, které svým výbojem o vysoké voltáži ochromí útočníka a budou jej nazývat TASER.

Pro pochopení smyslu následujících kapitol je proto potřeba vysvětlit jednotlivé nuance v konstrukci těchto dvou zařízení, na jakých principech fungují a jak je lze používat. Zjednodušeně lze říci, že elektrický paralyzér předává impuls velmi vysokého napětí, čímž dochází ke kontrakci svalů v místě dotyku paralyzéro.

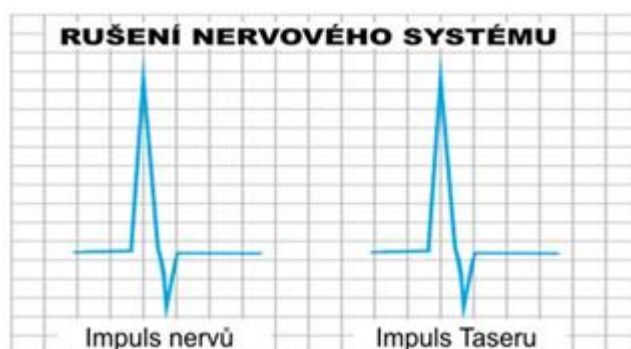
TASER využívá řádově menšího napětí, které však díky své frekvenci ovlivňuje nervový systém člověka ovládající hladké svalstvo. Použitím TASERu je toto ovládání přerušeno a veškeré svalstvo v těle je neovladatelné. Jeho historii vzniku, popis jeho konstrukce, funkce a zákonného rámce použití policií ČR se detailně věnují kapitoly věnované tomuto prostředku.

---

⁵¹ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Praha, 2009, str. 203.

Obrázek č. 2, Funkce TASERU ⁵²

3.1.1 Eklektický paralyzér

Jedná se o elektrický donucovací prostředek, který pracuje na principu výboje vysokého napětí mezi elektrodami. Napětí je často o síle přesahující i 500 000 W, avšak proud tohoto zařízení je minimální, takže nemůže dojít ke smrtelnému následku po jeho použití. Elektrický paralyzér je napájen pomocí tužkových baterií, nebo má svoji integrovanou baterii. Rukojeť je ergonomicky uzpůsobena tak, že se dá pevně držet v dlani a elektrody jsou většinou v úhlu, tak aby je bylo možno přiložit bočním pohybem na citlivá místa útočnicka. Rukojeť je dále vybavena spouští, která aktivuje výboj a pojistkou proti zneužití útočnickem. Pojistka funguje tak, že má obránce navlečené poutko na zápěstí. Poutko je spjato s kolíčkovým konektorem, který po vytržení rozpojí obvody paralyzéro a nemůže tedy dojít k výboji.

Elektrický výboj je obráncem na útočnicka přenášen dotykem elektrod na tělo útočnicka. Je tedy nutné, aby došlo ke zkrácení vzdálenosti, což z hlediska taktiky sebeobrany není ideální. Elektrický paralyzér se proto použije při řešení boje zblízka. Útočnick je po zasažení paralyzérem překvapen náhlou bolestí a stahem svalstva v okolí zásahu a ve většině případů zanechá útoku. Pro obránce je to možnost vymanit se z případného sevření útočnickem nebo se vyhnout dalším jiným atakům, získat čas a prostor. To obránci umožní volit další taktiku zákroku.

Ovšem nejpodstatnější rozdíl je v účinku napětí na lidský organizmus. Paralyzér, jak bylo popsáno, vytváří výboj o velmi vysokém napětí. Po přiložení na tělo jde svalstvo v místě dotyku elektrod vlivem vysokého napětí do okamžité kontrakce, což vyvolává nepříjemný a bolestivý pocit. Ihned po použití paralyzéro však kontrakce a

⁵² TASER [online]. 2014 [cit. 2014-03-13]. Dostupný z [www: <http://www.TASER.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Typy-X26E/176/>](http://www.TASER.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Typy-X26E/176/).

bolest ustupuje a útočník je schopen opětovně zaútočit. Je možná i rezistence vůči zásahu paralyzérů, kdy je útočník schopný útoku i v době, kdy je proti němu paralyzér používán.

Psychologickým hlediskem použití tohoto prostředku sebeobrany je zvuk elektrického výboje, který je mnohdy dostačující k tomu, aby se útočník nepokoušel přiblížit. V místě doteku elektrod s tělem vznikne často drobná popálenina ve tvaru a velikosti elektrod. Toto je jediný následek, který může útočnickovi vzniknout, pokud pomíneme další okolnosti, které by však neměli příčinnou souvislost s použitím paralyzérů. Je to zejména stres ze zákroku, který může způsobit srdeční zástavu a další vlivy, které ovlivňují výsledek obrany proti útoku. Elektrický paralyzér je volně v prodeji civilním osobám.

3.2 Historie TASERu

Vynálezcem této zbraně je John "Jack" Higson Cover, který se narodil se v New Yorku dne 6. dubna 1920 a vyrůstal v Chicagu. Na univerzitě v Chicagu vystudoval bakalářské studium a následně pak získal doktorát z jaderné fyziky.

Studoval pod Enricem Fermim, což byl fyzik, který je také známý jako „otec jaderné bomby“, ale také jako konstruktér prvního jaderného reaktoru, který získal Nobelovu cenu ve fyzice.⁵³

Jack Cover později pracoval jako zkušební pilot, následně pracoval pro North American Aviation a dále pak pro NASA program Apollo. V roce 1970 dokončil vývoj nové neletální zbraně dle jeho slov po inspiraci romány Toma Swifta, které četl v dětství. Jeden z románů byl Thomas Swift Electric Rifle. Z tohoto názvu vytvořil akronym přidáním „A“, jenž dal název jeho nové zbraně T.A.S.E.R. Další inspirací mohl být údajně článek v novinách, který Jack Cover četl. Pojednával o muži, který se dotknul elektrického ohradníku, odskočil a nebyl zraněn. Nicméně nápad na tuto neletální zbraň (non lethal weapons), byl zřejmě také reakcí na mimořádné události v Americe prezentované v médiích v roce 1960 včetně únosů letadel.⁵⁴

---

⁵³ WIKIPEDIA. *Jack Cover* [online]. 2014 [cit.2014-02-05]. Dostupný z WWW:<http://en.wikipedia.org/wiki/Jack_Cover>.

⁵⁴ NYTIMES. *Thomas Swift Electric Rifle* [online]. 2014 [cit.2014-02-06]. Dostupný z WWW:<http://www.nytimes.com/2009/02/16/us/16cover.html?_r=0>.

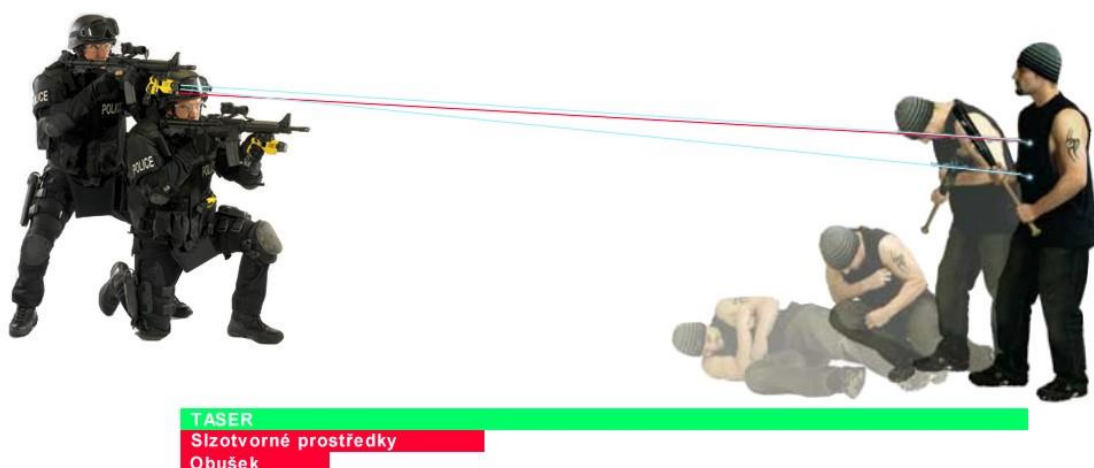
Ve stejné době vyšla zpráva Komise Modré stuhy prezidenta Lyndona Johnsona, která vyzvala k rozvoji nesmrtících zbraní pro boj s narůstajícími únosy letadel a občanskými nepokoji.⁵⁵

3.3 Konstrukce a funkce TASERU

TASER je distanční elektrický paralyzér, který používá zhuštěný dusík k dopravení dvou malých sond na vzdálenost až 10,67 metrů.⁵⁶

TASER se skládá obzvláště z těla zbraně, digitálního akumulátoru a hlavice. Tělo je konstruováno z nárazuvzdorného polymeru (svařovaného ultrazvukem), které obsahuje několik speciálních součástí, jako taktickou LED svítilnu, laser, vysoce viditelná mířidla a další součásti. Digitální akumulátor neslouží pouze jako elektrický zdroj, ale zaznamenává čas, datum, rok a teplotu, kdykoliv byl TASER použit. Na digitální akumulátor je možno umístit i kameru, která zaznamenává průběh zásahu při použití TASERu. Poslední důležitou částí je hlavice.

Obrázek č. 3, Použití TASERU⁵⁷

⁵⁵ Komise modré stuhy [online]. 2014 [cit.2014-02-08]. Dostupný z WWW:< http://zpravy.idnes.cz/zemrel-vynalezce-TASERu-paralyzeru-pojmenovaneho-podle-komiksu-pyg-krimi.aspx?c=A090216_115256_krimi_js>.

⁵⁶ TASER, [online]. 2014 [cit.2014-01-23]. Dostupný z WWW:< <http://www.TASER.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Souhrn/131/>>.

⁵⁷ TASER, [online]. 2014 [cit.2014-01-23]. Obrázek dostupný z WWW:< <http://www.TASER.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Souhrn/131/>>.

Nyní existuje 5 druhů hlavic, které se rozlišují podle délky výmetu sond. Sondy jsou připojeny k hlavici ocelovými drátky s izolačním potahem. Hlavice také obsahuje proti-zločineckou identifikaci (AFIDs).

Hlavice používané do TASERU byly také doplněny o XREP, což je samostatný bezdrátový projektil, vystřelený ze standardní brokovnice ráže 12. Pracuje s NMI systémem jako TASER X26, ale může zasáhnout na vzdálenost až 30 m. Při vystřelení XREP se přetrhne vlákno spojující projektil s patronou, a tím aktivuje střelu. Když se projektil dostane ven z hlavě, TASER XREP "oživá". XREP samostatně generuje neurosvalové zneschopnění (NMI) nepřetržitě po dobu 20 sekund, což je dost času na překonání vzdálenosti a zatčení provinilce bez rizika zranění policistů.⁵⁸

3.3.1 Princip fungování TASERU

Všechny méně smrtící zbraně pracovaly na základě podrobení se bolesti zásahu, jež však může být překonána drogami, alkoholem, nervově labilními osobami nebo psychickou motivací. TASER se nespolehá na bolest, aby bylo dosaženo povolnosti. Ovlivní senzory a motorické funkce nervového systému a dosáhnou zneschopnění.

TASER vysílá krátkodobé, vysokonapěťové elektrické impulzy, které překonají běžné elektrické signály uvnitř nervových vláken. Výstup TASERU je podobný signálům užívaným nervy. Tyto vlny vytvoří extra "šum" v nervové soustavě podobně jako šumy na "telefonních linkách" lidského těla. Komunikace v těle je podobná jako rozhovor po telefonu, kde jsou signály posílané z jednoho telefonu do druhého pomocí elektrických signálů. Kdyby třetí osoba zvedla tuto telefonní linku a začala křičet, tak by ty druhé dvě osoby neslyšely svoji komunikaci. A stejně důležitý je i fakt, že pokud křik přestane, komunikace se obnoví bez jakéhokoli poškození telefonní linky.

Elektrický výstup z TASERu je 50 000V. Elektrické napětí se může zdát vysoké, ale střední proud v obou systémech je zcela pod nebezpečnými úrovněmi. Nejvyšší hodnota oblouku elektrického napětí 50 000V nastane pouze, když oblouk musí přeskočit mezeru například mezi elektrodami na konci sondy nebo když sonda uváže v uvolněném oděvu a musí přeskočit mezeru k tělu. Když prochází lidským tělem, klesá maximální elektrické napětí na 1200V. Zprávy, že TASER přístroje vysílají 50 000V do

---

⁵⁸ TASER [online]. 2014 [cit.2014-01-23]. Dostupný z WWW:< <http://www.TASER.cz/Menu-Novinky/155/>>.

těla, jsou milné. Je důležité zmínit, že volty nejsou nebezpečné; jsou to ampéry, které určují bezpečnost a výstup X26 je 2.1mA (0.0021 ampérů).⁵⁹

3.3.2 Lékařské hledisko použití TASERU

Studie prezentované ve dnech 18. - 21. 6. 2008 na mezinárodním vědeckém bienále CARDIOSTIM 2008 v Nice (Francie), poukazují na výsledky testování prostředků TASER na lidech se závěry, že tato zařízení nemohou vyvolat smrt elektrickou stimulací. Náhlá úmrtí, ke kterým došlo při zatýkání osob jsou připisována nadměrné konzumaci drog a excitovanému deliriu.

Prostředky TASER nemají též vliv na funkci kardiostimulátorů či implantovaných defibrilátorů, což potvrzují i četné lékařské studie, které testovali jejich funkčnost i po přímém zásahu prostředkem TASER. Moderní kardiostimulátory implantované defibrilátory odolávají elektrickým defibrilátorům více než 800 krát silnějším, než jsou pulsy produkované energie paralyzérou TASER.

Je jasné, že prostředky TASER nemohou způsobit smrt elektrickým proudem. Obecně panuje mezi lidmi představa, že vysoké napětí může způsobit smrt elektrickým proudem. To, co může člověka zabít, není napětí (volty), ale proud (ampéry). Prostředky TASER používají napětí o síle 50 000 V, avšak do těla zasaženého proudí průměrně pouhých 400 V. To vše při 0,0021 A (2,1 mA). Při tak nízkém proudu není možné, aby se dosáhlo smrtícího účinku.

Účinek prostředků TASER obvykle nezpůsobuje únik moči nebo výkalů. V mizivých případech se stalo pouze jako doprovodná reakce na stres zasažené osoby.⁶⁰

3.4 Zákonný rámec použití policíí ČR

Zákonný rámec použití tohoto donucovacího prostředku vychází ze zákona č. 273/2008 Sb. O Policii ČR. Dalším pramenem, který upravuje použití této zbraně je zákon č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních).⁶¹ Podle tohoto zákona je TASER zbraní kategorie D. Z předchozí kapitoly o konstrukci TASERu víme, že jej lze použít dvěma způsoby.

---

⁵⁹ TASER, souhrn [online]. 2014 [cit.2014-01-22]. Dostupný z WWW:< <http://www.TASER.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Souhrn/131/>>.

⁶⁰ TASER, lékařská hlediska [online]. 2014 [cit.2014-01-22]. Dostupný z WWW:< <http://www.TASER.cz/Menu-TASER-produkty-Statni-bezpecnostni-sbory-Lekarska-hlediska/166/>>.

⁶¹ ČESKO. Zákon č. 119 ze dne 8. března 2002 zákon o zbraních. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, §3, částka 52, s. 3039-3040.

Prvním způsobem použití TASERu je, že nejsou vystřeleny elektrody. TASER je podobně jako paralyzér přiložen k tělu agresivní osoby. V tomto případě jde z pohledu práva o použití donucovacího prostředku (§52/1 písm. b), z. č. 273/2008 Sb.), kdy jde především o elektrické paralyzéry.

Druhý způsob užití TASERu – *po vystřelení elektrod* je TASER z hlediska práva brán jako vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky podle § 52/1 d), z. č. 273/2008 Sb. Jde o prostředky, které jsou díky své technické konstrukci sice Českým úřadem pro zkoušení zbraní a střeliva řazeny mezi střelné zbraně. Na trhu jsou dostupné pouze na zbrojní průkaz (pouze pro potřeby ozbrojených sborů), nicméně svými účinky se řadí mezi nesmrtící, neletální prostředky svou podstatou stejně jako slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek.⁶² TASER se díky konstrukci, která umožní vystřelit dvě šipky (elektrické kontakty) s hrotem napojené na vodivý drát, řadí právě mezi tyto donucovací prostředky. Pozor, tyto nelze zaměňovat s gumovými projektily používanými do klasických střelných zbraní, které se naopak svými účinky řadí ke klasické munici a lze je použít pouze za podmínek pro použití zbraně a ostré munice.⁶³

3.5 Taktika a metodika použití

TASER použije policista při služebním zákroku především k pacifikaci pachatelů násilných trestných činů, intoxikovaných či chladnou zbraní ozbrojených pachatelů. Jde právě o tenkou hranici mezi rozhodnutím použít zbraň, nebo donucovací prostředek. Projevuje se zde systémová mezera, mezi zbraní a donucovacím prostředkem.

Uplatní se tedy zejména v nebezpečných situacích, které by si jinak pro potřebu udržet bezpečnou vzdálenost od pachatele vyžadovaly použití střelné zbraně. Umožňují tak v těchto případech výraznou aplikaci zásady subsidiarity co do volby donucovacího prostředku a šetření života a zdraví daného pachatele. Policista použije vrhací prostředek a elektrický paralyzér zejména za podmínky, kdy provedení zákroku těmito donucovacími prostředky představuje reálnou možnost jeho úspěšného dokončení.⁶⁴ Zde se výrazně projevuje požadavek taktiky a volby vhodného donucovacího

⁶² VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Praha, 2009, str. 201.

⁶³ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. Praha, 2009, str. 203.

⁶⁴ *Metodická příručka č.1/2008*. Interní zdroj PČR, Praha, 2008, s.3.

prostředku. To znamená prostředku, který bude stejně účinný jako střelná zbraň a přitom vyhoví požadavkům neletálnosti. Toto tvrzení se dá dále rozvést a napomoci vyvrátit polemiky o nevhodnosti používání TASERu běžnými policisty. TASER je možno použít jak v případě boje z blízka (kontaktní vzdálenost), tak v případě ideální situace zakročování na bezpečnou vzdálenost (distanční vzdálenost). Jako žádný prostředek sebeobrany ani TASER není všespásný a při zákroku s jeho pomocí je potřeba zachovat určitá taktická pravidla. Mezi tato pravidla patří, jak bylo v předchozích kapitolách několikrát řečeno, řádná příprava taktického postupu a tvorby zákroku policistou ještě před jeho započítím. Dále je to také vhodná kombinace donucovacích prostředků a zbraně. Může dojít k situaci, že pachatel vyzbrojený zbraní nebude TASERem účinně zasažen a bude neustále pokračovat v útoku. V tomto případě je možno použít zbraně (jistícím policistou) a to podle podmínek ustanovení zákona o Policii ČR.⁶⁵

Platí pravidlo, že předchozí použití jiného donucovacího prostředku není podmínkou pro použití elektrického paralyzátoru.⁶⁶ Což také potvrzuje to, že je možné zakročit pomocí jiného donucovacího prostředku a v případě jeho zřejmé neúčinnosti použít takovou zbraň, která umožní dosažení účelu zákroku. Tato možnost však musí být policistům nejdříve dána.

Existuje bezpočet případů, kdy bylo zapotřebí užít vhodného donucovacího prostředku proti osobě agresivní, nacházející se pod vlivem alkoholu, omamných či psychotropních látek, která neuposlechla příkazu či výzvy policisty.⁶⁷ Avšak běžný donucovací prostředek tyto požadavky nesplnil a to pro rezistentnost pachatele na podněty působené donucovacím prostředkem.

Rezistence vůči donucovacímu prostředku můžeme rozdělit na rezistenci psychickou, fyzickou. Kdy v případě psychické rezistence pachatel dokáže silou svého vědomí přemoci působení sil a prostředků na své tělo a smysly. V případě rezistence fyzické je tento faktor dán fyzickou konstitucí pachatele (muskulatura, flexibilita končetin a kloubů). Odolnost jak psychická tak i fyzická pak může být ještě umocněna použitím alkoholu, omamných či psychotropních látek. K překonání odporu takové osoby za použití běžného donucovacího prostředku je možné pouze ve větší intenzitě. Se zvyšující se intenzitou se enormně zvyšuje riziko zranění osoby, proti které je

---

⁶⁵ ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, § 56, částka 91, s. 4100-4102.

⁶⁶ *Metodická příručka č.1/2008*. Interní zdroj PČR, Praha, 2008, s.3.

⁶⁷ ŠČUREK, R. *Použití donucovacích prostředků Policie ČR*. Metodický materiál PČR, 1995, s. 2.

zakročeno. Dochází často k těžkým zraněním a jsou případy, kdy došlo k usmrcení útočníka. Pořád však jde o jednání pachatele, které nemůže být řešeno použitím zbraně.

Naopak byly případy, kdy měl policista oprávnění situaci řešit zbraní. Zasažení útočníka střelou bylo úspěšné, ale útočník i přes několikanásobná střelná zranění pokračoval v útoku a policistu zranil, nebo usmrtil. Jsou známy případy, kdy byla nalezena dvě mrtvá těla. Policistovo (s vedle ležící střelnou zbraní) a útočníka vedle sebe.⁶⁸ Policista evidentně použil zbraň a spoléhal na její efektivitu a účinnost. Pachatel však přes smrtelná zranění bezpečnou vzdálenost překonal a policistu smrtelně zranil nožem.

Tato problematika závažného zákroku a kombinace vhodnosti donucovacích prostředků ukazuje na opodstatněnost závěru, že je potřeba dát policistům do rukou prostředek, který bude vhodnou volbou a mezistupněm mezi donucovacím prostředkem a zbraně. Tuto volbu naplňuje svou účinností a efektivitou právě TASER.

3.6 Shrnutí, výhody a nevýhody

Ucelené chápání konstrukce a funkce této zbraně zároveň definují její neoddiskutovatelné výhody. Tyto výhody v kombinaci se správně nastavenými výcvikovými metodami a taktickým postupem mohou policisté napříč útvary úspěšně požit v široké škále zákrokových situací.

Tato zbraň poskytuje ozbrojeným sborům širší možnosti při eliminaci agresivních a nebezpečných osob před použitím střelné zbraně. Další nespornou výhodou je, že nám moderní technologie umožňují zcela detailně monitorovat celý průběh zákroku, včetně obrazového záznamu.

Na rozdíl od jiných použitých donucovacích prostředků, nebo zbraně je TASER maximálně efektivní a účinná zbraň, což prokázaly testy a samozřejmě i zkušenosti policistů, kteří měli možnost zásah TASERU pocítit na vlastní kůži. Osoba zasažená TASEREM je bezprecedentně vyřazena z boje a je možné ji zabezpečit (poutat) tak, aby nepoškozovala sama sebe nebo ostatní osoby a zakročující policisty. Malou nevýhodou se může zdát i to, že osoba, zasažená TASEREM bezvládně padá na zem, čímž může dojít k jejímu zranění. Tato skutečnost je však v kontrastu s tím, že osoba, proti které je veden zákrok, je policisty vyzvána k tomu, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou že bude použito donucovacího prostředku nebo zbraně. Odpovědnost za případné zranění potom taková osoba logicky přejímá sama na sebe. Dalším

---

⁶⁸ ADAMS, J. *Jak přežít v betonové džungli*. Praha, 2001, s. 10.

argumentem je i fakt, že při překonávání fyzického odporu osoby jakýmkoli jiným donucovacím prostředkem hrozí nebezpečí zranění, což bude demonstrováno na jednotlivých kazuistikách skutečných zákroku bezpečnostních sborů.

3.7 Kazuistika vybraných případů

Smrt na letišti v Kanadě - Robert Dzekanski se vypravil do Kanady za svou matkou. Čtyřicetiletý Polák, který doma pracoval jako stavební dělník, pocházel z města Piesczyce ležícího nedaleko českých hranic a letadlem údajně cestoval poprvé. Polák odletěl za matkou, která se do Kanady odstěhovala už před časem z německého Frankfurtu. Na vancouverském letišti se měli oba setkat u pásu se zavazadly. Zde ale došlo k nedorozumění. Dzekanski zůstal celých deset hodin v bezpečnostní zóně, zatímco jeho matka na druhé straně ve veřejně přístupném prostoru. Není zcela jasné, jak dlouho trvalo jeho odbavení, matka každopádně po několika hodinách odjela z letiště. Polák zřejmě neuměl ani slovo anglicky a zpanikařil. Na amatérském videozáznamu je vidět, jak je zpocený, těžce dýchá a nervózně prochází kolem skleněné bariéry. Snaží se zablokovat dveře židlí a pak i malým stolek. Jedna z cestujících se ho snaží uklidnit, ale k ničemu to nevede. „*Mluví jen rusky*,“ je slyšet dohady letištního personálu. Muž v jednu chvíli popadne z pultu přenosný počítač a mrskne jím o zem. Za chvíli vezme malý stolek a hodí ho na skleněnou bariéru. V tuto chvíli se na scéně objevují policisté. Nejdřív jsou tři, na dalších záběrech k nim přibude i čtvrtý kolega. K Polákovi se přibližují klidně, se slovy: „Jak se máte, pane?“ Potom jej obklíčí a jeden z policistů mu ukáže, kam se má postavit. Polák ustoupí, začne však divoce máchat rukama. Vtom se ozve rána. Muž se začne svíjet, křičet a padá k zemi. Policisté se na Poláka vrhnou a drží jej u země. Muž se po chvíli přestane hýbat. Následně je zjištěno, že došlo k úmrtí zasaženého muže. Příčina smrti není jasná - paralyzér má útočnicka jen znehybnit a tím kromě oběti ochránit i jeho. Podle BBC nebyly v jeho těle nalezeny ani stopy po alkoholu či drogách. Příčinou smrti tak mohl být podle všeho silný šok.⁶⁹

---

⁶⁹ Smrt na letišti [online]. 2014 [cit.2014-02-15]. Dostupný z WWW:< http://relax.lidovky.cz/sokujici-smrt-na-letisti-v-kanade-dqa-/zajimavosti.aspx?c=A071116_073625_in_zabava_glu#utm_source=clanek.lidovky&utm_medium=text&utm_campaign=a-souvisejici.clanky.clicks>.

V Kanadě zemřel sedmnáctiletý mladík po zásahu TASERem

Sedmnáctiletý vykradač aut se v úterý ve Winnipegu v kanadské provincii Manitoba odmítal jen tak lehce vzdát policii. Na její výzvy nechtěl odhodit nůž. Policisté proti němu proto použili elektrický paralyzér - TASER. Mladík jeho zásah nepřežil. Mladík byl pak v kritickém stavu odvezen do nemocnice, kde v úterý v noci místního času zemřel. Kanadská policie je pod drobnohledem médií a veřejnosti kvůli používání TASERu od minulého října, kdy policista zasáhl na letišti ve Vancouveru paralyzérem proti čtyřicetiletému polskému přistěhovalci, jenž několik hodin poté zemřel.⁷⁰

Policie střelila po nahém útočnickovi s nožem v berlínské kašně

Němečtí policisté střelili po muži, který se vysvlékl v proslulé Neptunově kašně u radnice hlavního města Berlína a ohrožoval okolí nožem s dlouhou čepelí. Incident se udál v pátek ráno. Policisty na chování muže ve věku zhruba 20 let upozornili kolemjdoucí. Policejní hlídka se pak marně snažila mladíka přesvědčit, aby nůž odložil. Ten ho naopak použil proti sobě a začal se jím zraňovat. Jeden policista vlezl do vody za ním, načež na něj mladík zaútočil. Další příslušník pak po opakovaných varovných výzvěch na útočníka vytáhl pistoli a vystřelil.⁷¹

Pacient ohrožoval personál nemocnice v České Lípě

Policisté z hlídkové služby v České Lípě byli vysláni do Nemocnice s poliklinikou Česká Lípa. Zde byl na neurologické JIP pacient, který se ozbrojil bodnými zbraněmi a skalpelem a vážně ohrožoval personál i bezmocné pacienty JIP. Muž na výzvy zakročujících policistů odmítnul odhodit zbraně a vzdát se. Na místo toho počal zbraněmi útočit na bezmocně ležící pacienty, lékařský personál i policisty. Policisté proti muži použili slzotvorný prostředek, údery, kopy, obušek (tonfu) vše bez kladného účinku. Jedinou a poslední volbou bylo proti muži zakročit střelnou zbraní, ale vzhledem k místu a vývoji zákroku i psychickým pochodům policistů (nebyli rozhodnuti zastřelit člověka), nebyla střelná zbraň použita. Boj o život pak v místnosti JIP pokračoval za použití výše uvedených technik do té doby, než byl muž sérií úderů

⁷⁰ Smrt po zásahu TASER [online]. 2014 [cit.2014-02-13]. Dostupný z WWW:<
http://zpravy.idnes.cz/v-kanade-zemrel-sedmnactilety-mladik-po-zasahu-TASERem-p1h-zahranicni.aspx?c=A080724_071237_zahranicni_cen>.

⁷¹ Střelba berlínské policie [online]. 2014 [cit.2014-01-23]. Dostupný z WWW:<
<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/306369-policie-strilela-po-nahem-utocnikovi-s-nozem-v-berlinske-kasne.html>>.

na hlavu a citlivá místa ochromen a spoután. Použitím donucovacích prostředků proti muži tomuto vznikla mnohačetná zranění jako řezné rány na rukou a po těle (hraničící s amputací článků prstů), hematomy na různých částech těla, několikanásobná fraktura lebky, rozsáhlé tržné rány na hlavě, zlomeniny klíční kosti a kostí rukou. U policistů došlo k tržnému zranění břicha následkem úderu tyčí, kterou se útočník ozbrojil poté, co mu byla vyražena bodná zbraň. Dalšímu policistovi byla způsobena závažná psychická újma, která vyvrcholila převelením na jiné služební místo. Všichni policisté, kteří zákrok absolvovali, byli vystaveni symptomům posttraumatického stresu. Dále byl vážně ohrožen život pacientů napojených na přístroje JIP. Bylo zjištěno, že muž trpěl vzácnou nemocí, kdy díky chybějícím nervovým zakončením v těle a kombinací duševních chorob nepocíťoval bolest.

Resumé kazuistiky

Případy jsou záměrně vybrány s touto charakteristikou zákroku. V prvních dvou případech měli policisté možnost použít TASER. Toho využili, bohužel osoba z ne zcela objasněných důvodů zákrok nepřežila. Je zde však společný jmenovatel, a tím byly výzvy policistů k zajištění bezpečnosti a upuštění od protiprávního jednání před použitím donucovacího prostředku. Výzvy měly dotčené osoby respektovat a nevystavit se tak policejnímu zákroku. Otázkou druhou je, zda pokud by bylo zakročeno pomocí zbraně, nebo donucovacího prostředku, by také nejspíš došlo ke stejným následkům a přitom by byla ohrožena bezpečnost policistů a okolí. Pro úplnost a objektivnost je potřeba dodat, že je nutné, aby policisté volili co nejvhodnější prostředek, který umožní dosáhnout účelu zákroku a který je nezbytný k překonání odporu a útoku osoby. Ve třetím a čtvrtém případě naopak policisté neměli možnost výběru, neměli možnost použít TASER, i když by byl pro tyto účely nejlogičtější volbou. Díky tomu došlo také k úmrtí a těžkým zraněním osoby, proti které bylo zakročováno, ale s tím rozdílem, že navíc byly ohroženy nezúčastněné osoby a také samotní zakročující policisté.

4 Použití donucovacích prostředků policejními sbory sousedních států

Policejní sbory sousedních států mají podobný systém práva jako Česká republika. Kontinentální typ právní kultury je založen na psaném právu a patří do něj právní předpisy, ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy včetně smluv Evropské unie.⁷²

Od stejného systému práva je také odvozeno používání donucovacích prostředků, podmínky použití donucovacích prostředků a zbraně se zřetelem na ochranu lidských práv a svobod, které jsou garantovány národními právními normami i normami mezinárodními. Aby bylo možné určit směr vývoje používání v jednotlivých sousedících státech, bylo nutné prostudovat právní normy, kterými jsou při své činnosti vázány policejní sbory. Dále jsou zde praktické zkušenosti v tomto oboru, které umožňují tuto problematiku objektivně posoudit a vyvozovat opodstatněné závěry.

4.1 Německo

Oficiální název policie v Německu je policie Spolkové republiky Německo, německy Bundespolizei, patřící do kompetence Spolkového ministerstva vnitra. Jednotlivé spolkové země pak mají své policejní prezidenty a spolkové policie. Pro účely výzkumu v této seminární práci zúžíme rozsah na spolkové policie sousedící s Českou republikou, to znamená na Spolkové policie Bavorska a Saska.⁷³

4.1.1 Spolková republika Bavorsko

Činnost policie v Bavorsku se řídí mimo jiné podle Bavorského policejního práva, Gesetz über die Aufgaben und Befugnisse der Bayerischen Staatlichen Polizei (Polizeiaufgabengesetz - PAG) in der Fassung der Bekanntmachung vom 14. September 1990. GVBl 1990, s. 397. Zákon vymezuje použití donucovacích prostředků v článku 61.⁷⁴

---

⁷² EUROPA JUSTICE. *Typ právní kultury 2014* [online]. 2014 [cit. 2014-02-28]. Dostupný z [www: < http://ec.europa.eu/civiljustice/legal_order/legal_order_cze_cs.htm >](http://ec.europa.eu/civiljustice/legal_order/legal_order_cze_cs.htm).

⁷³ BUNDESPOLIZEI. *Organizacion* [online]. 2014 [cit. 2014-01-08]. Dostupný z [www: < http://www.bundespolizei.de/DE/06Die-Bundespolizei/Organisation/organisation_node.html >](http://www.bundespolizei.de/DE/06Die-Bundespolizei/Organisation/organisation_node.html).

⁷⁴ NĚMECKO. *Polizeiaufgabengesetz – PAG 1990* [online]. 2014 [cit. 2014-01-09]. Dostupný z [www: < http://www.gesetze-bayern.de/jportal/portal/page/bsbayprod.psml?showdoccase=1&doc.id=jlr-PolAufgGBY1990rahmen&doc.part=X&st=lr >](http://www.gesetze-bayern.de/jportal/portal/page/bsbayprod.psml?showdoccase=1&doc.id=jlr-PolAufgGBY1990rahmen&doc.part=X&st=lr).

Donucovacími prostředky jsou: přímý fyzický vliv na lidi a věci, pouta, vodní děla, technické překážky, služební pes, servis koně, servisní vozidla, dráždicí a anesteziologické látky, některé výbušné látky.

Zbraní se rozumí: *obušek*, elektrické impulsní zařízení a srovnatelné zbraně, pistole, revolver, puška, samopal, kulomet a granát.

4.1.2 Spolková republika Sazko

Saská spolková policie využívá ke svým oprávněním zákon *Polizeigesetz des Freistaates Sachsen (SächsPolG)*, Sächs GVBl. Jg. 1999 Bl.-Nr. 16 S. 466. Vymezení donucovacích prostředků definuje § 31 odst. 1,2.⁷⁵

Donucovací prostředky jsou: fyzické násilí vůči člověku i majetku, pouta, vodní děla, technické překážky, služební pes, servis koně, servisní vozidla, dráždivé prostředky, výbušniny. Tak jako v Bavorsku může spolkové ministerstvo vnitra povolit další pomůcky k fyzickému násilí.

Zbraní se rozumí: *obušek*, pistole, revolver, puška a automatické pistole

Komparací donucovacích prostředků spolkových policií Bavorsko a Sazko můžeme vyvodit závěr, že druhy donucovacích prostředků jsou stejné, jakých je užíváno českými policisty, mimo to že Saská spolková policie do své výzbroje nezařadila elektrický donucovací prostředek. Obě koncepce se shodují v názoru na *obušek*, který je definován jako zbraň.

4.2 Rakousko

Rakouská policie postupuje podle zákona *Sicherheitspolizeigesetz (SPG)*

Rakouský zákona o Policii donucovací prostředky přesně nedefinuje ani taxativně nevyjmenovává. V § 50 uvádí obecné zásady a oprávnění policie zasáhnout a použít síly proti osobě, která ohrožuje bezpečnost jiných osob, majetku a policisty. Zákon se odkazuje na prostředky síly, které jsou uvedeny v zákoně o zbraních z roku 1969⁷⁶

Zde jsou donucovací prostředky (označovány jako servisní zbraně) taxativně vyjmenovány a jde o: *obušek* a další *obušky*, slzný plyn, a další dráždivé látky, které způsobují krátkodobé zhoršení zdravotního stavu, vodní děla, střelné zbraně, jako jsou

⁷⁵ NĚMECKO. *Polizeigesetz des Freistaates Sachsen 1999* [online]. 2014 [cit. 2014-01-10]. Dostupný z [www: < http://www.revosax.sachsen.de/Details.do?sid=5461215024255>](http://www.revosax.sachsen.de/Details.do?sid=5461215024255).

⁷⁶ RAKOUSKO. *Waffengebrauchsgesetz 1969* [online]. 2014 [cit. 2014-01-10]. Dostupný z [www: < https://www.jusline.at/50._SPG.html>](https://www.jusline.at/50._SPG.html).

pistole , revolvery , vojenské pušky a karabiny , kulometry , automatické a samonabíjecí vojenské pušky a kulometry .

Vedoucí pracovníci mají dle tohoto pokynu přiřazen krátký obušek, který byl v praxi nahrazen pepřovým sprejem. Dále tento zákon připouští použití tonfy a TASERU X26, přes svoji funkci zde není definována jako zbraň, ale jako paralyzér. Dále tento zákon upravuje podmínky použití donucovacích prostředků a zbraně podobně jako náš zákon o Policii ČR.

4.3 Polsko

Kolegové z Polska postupují při používání donucovacích prostředků a zbraně podle zákona o Policii ČR, polsky USTAWA z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Dz.U. 1990 Nr 30 poz. 179. V tomto zákoně jsou donucovacími prostředky rozuměny fyzická síla a prostředky technické a chemické ke znehybnění osoby nebo vozidla, vodní děla, policejní psi a koně.⁷⁷

Blíže jsou donucovací prostředky definovány v závazném pokynu policejního prezidenta (polsky Buiro prewencji i ruchu drogowego komendy glownej policji, uprawnienia funkcjonariusza policji w zakresie uzycia lub wykorzystanie srodkow przymusu bezposredniego i broni palnej). Zde jsou donucovací prostředky a jejich používání definovány přesně a jsou taxativně vyjmenovány, rozšiřují je tak o:⁷⁸

fyzická síla, pouta, svěrací kazajka, bezpečnostní maska (něco jako náhubek), vrhací síť, vodní děla, služební pes, koně, chemické zneschopňující prostředky, prostředky zneškodňující pomocí elektřiny, prostředky k násilnému zastavení vozidla.

4.4 Slovensko

Policisté slovenské republiky postupují při používání donucovacích prostředků na základě zákona č. 171/ 1993, o Policajnom sbore. Ze zákona je již na první pohled zřejmé, že Česká a Slovenská republika byly součástí jednoho státu. Zákon má tudíž stejnou systematiku. Donucovací prostředky definuje § 50 a donucovacími prostředky jsou: hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany, prostředky k překonání a odvrácení odporu a útoku, pouta, služební pes, vytlačování koňmi, technické prostředky na zabránění odjezdu dopravního prostředku, zastavovací pás a jiné prostředky k

⁷⁷ POLSKO. Ustawa o policji 1990 [online]. 2014 [cit. 2014-02-09]. Dostupný z [www: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19900300179>](http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19900300179).

⁷⁸ *Bezposredniego i broni palnej*. Interní dokument policie Polsko. Polsko, 2014. s. 5.

násilnému zastavení dopravního prostředku, vodní stříkač, zásahová výbuška, úder, hrozba střelnou zbraní a varovný výstřel.⁷⁹

Vzhledem ke stejné systematice a stejné politice přístupu k vedení policie, výcviku policistů a tvorbě zákona, jsou taxativně vyjmenované prostředky téměř totožné s naší úpravou. Slovenský zákon ponechává jako donucovací prostředek hrozbu střelnou zbraní (nepřidává slovo namířenou). Dále výslovně neuvádí elektrický a jinak zneschopňující prostředek. Je zde však ustanovení o prostředku k překonání a odvrácení odporu a útoku, čímž můžeme rozumět slzotvorné prostředky a také i elektrické paralyzéry a jim podobné prostředky (§50 písm. b) z. č. 171/1993 Sb. o Policajnom sbore).

4.5 Srovnání současných trendů používání donucovacích prostředků

Ze zákonného rámce donucovacích prostředků, který je uveden v zákonech o policii a dalších předpisech sousedních států, můžeme analyzovat současný trend a směr používání donucovacích prostředků. Dalším zdrojem pro srovnání a hodnocení současných trendů v používání donucovacích prostředků jsou praktické zkušenosti a informace od kolegů z okolních států, které jsou v rámci mezinárodní spolupráce a kolegiality vyměňovány. Nicméně je nutné podotknout, že ani v naší republice není postup a trendy používání donucovacích prostředků zcela jednotný a v detailech jsou drobné rozdíly. Z toho plyne, že na evropské úrovni je praxe vedení výcviku a přístupu k použití donucovacích prostředků rozdílná. Obecně však můžeme tyto současné trendy posoudit na základě předkládaných skutečností, teorie spojené s praxí tak, jak tyto informace nabízejí předešlé kapitoly. Donucovací prostředky používané bezpečnostními sbory jsou dle dosažitelných zdrojů srovnatelné a srovnatelné jsou také podmínky jejich použití. Přístup k novým technologiím je mnohdy zbytečně konzervativní a kontraproduktivní. Nasvědčuje tomu mnoho situací, kdy byli např. policisté Německa pachatelem odzbrojeni, nebo neúměrně vystaveni riziku. Až po takto vyhocených událostech se přijímají různá opatření a diskutují se možná řešení. Mnohdy tato snaha ustane jen v papírové formě ve stylu poučení. Není měněna koncepce tak, aby tyto negativní události byly co nejvíce potlačeny nebo zcela odstraněny.

Trendem zákroku policie ČR a policejních sborů sousedících států je zjednodušení jednotlivých prvků zákroků. Do tohoto výroku můžeme zahrnout celou

---

⁷⁹ SLOVENSKO. Zákon č.171 ze dne 6. července 1993 o Policajnom sbore. In *Sbírka zákonů Slovenské republiky*. 1993, § 50, částka 46, str. 778-779.

množinu úkonů, ze které se zákrok skládá. Zjednodušit však neznamená jakýmkoli způsobem činit méně účinnějším nebo méně efektivnějším. Tímto výrokem naopak rozumíme vytvořit systém taktiky, sebeobrany a průpravných cvičení, tzn. služební přípravy policistů takový, aby byl naučitelný a udržitelný. Systém výcviku dále musí splňovat takové parametry, aby se obsahově blížil všem službám policie. Musí být nastaven tak, aby každý policista mohl naplňovat své poslání, které je mu ukládáno zákonem, zachovával si respekt a vážnost nezávisle na oddělení, kde je momentálně služebně zařazen. K tomu musí být policistům dána možnost použít takové prostředky, které jsou účinné a efektivní. Tyto prostředky totiž policista užije dle taktiky nejčastěji, tak, aby nedocházelo k fyzické konfrontaci, jak již bylo vysvětleno v předcházejících kapitolách.

Bude-li nahlíženo na tuto situaci blíže, lze říci, že součástí trendu používání donucovacích prostředků je novelizování zákonů tak, aby korespondovali s dobou a současným poznáním v tomto oboru. Všechny bezpečnostní sbory tak do výčtu donucovacích prostředků se samozřejmostí zařazují slzotvorné prostředky a nejnověji k nim přidávají i elektrické donucovací prostředky. Právě na tomto typu donucovacího prostředku je vhodné demonstrovat trend současných služebních zákroků police. Svoji, konstrukcí a funkčními vlastnostmi umožní provést zákrok efektivní a účinný. Pokud však vyřkneme „A“ je potřeba dodat „B“. Tím se rozumí, že policisté musí být na takové mentální a odborné úrovni, aby byli schopni rozlišit intence jednotlivostí a růzností jednotlivých zákroků a volit donucovací prostředek jen takový, který umožní dosažení účelu zákroku a takový, který bude nezbytný k překonání odporu a útoku osoby.⁸⁰ V tomto smyslu, zákonodárci jednotlivých evropských států navrhuji zákonné normy, kterými je vázána činnost bezpečnostních sborů.

Je tedy s podivem, že i přes to, že jsou podobně efektivní prostředky uváděny v těchto jednotlivých zákonných normách a obecně mají sloužit všem policistům, jsou z pravidla používány jen speciálními jednotkami. Z toho pramení fakt, že je zde zřejmě problém v koncepci výcviku běžných policistů. Není vině kladena taková důvěra, aby jim tyto prostředky byly svěřeny. To je však systémová chyba. Pokud se obeznámíme s činností speciálních jednotek, bude odůvodněný závěr, že tyto jednotky ve většině případů přesně ví, proti jaké osobě budou zakročovat, jsou k takovému zákroku připraveny a mají pro takové zákroky to nejlepší vybavení. Běžný policista však tyto informace nemá a dopředu nemůže ovlivnit, s jakou osobou bude jednat, nebo proti jaké

---

⁸⁰ § 52 Donucovací prostředky, odst. 3 písm. b), z. č. 273/2008 Sb. o Policii ČR.

osobě bude zakročovat. Tato negativní hlediska může ovlivnit pouze svým umem, snahou učit se novým postupům a používání technických donucovacích prostředků a jejich nejnovějších trendů.

Tento trend byl nastolen v Americe již v roce 1960 po vypracování zprávy Komise Modré stuhly prezidenta Lyndona Johnsona, která vyzvala k rozvoji nesmrtících zbraní pro boj s narůstajícími únosy letadel a občanskými nepokoji. Evropa a její policejní sbory by neměla v tomto ohledu být zpátečnická a poučit se ze zkušeností ze zámoří. Tyto zkušenosti pramenily z nárůstu násilné kriminality nejenom proti běžnému obyvatelstvu, ale i vůči bezpečnostním sborům. O tomto svědčil fakt nárůstu smrtelných útoků na policisty.⁸¹ Dle prostudovaných a dostupných pramenů a osobních zkušeností jde Evropa v tomto ohledu správným směrem. Druhou stránkou je zabezpečení úrovně výcviku u policistů v přímém výkonu služby. Avšak úroveň výcviku má podle dostupných zkušeností spíše klesající tendenci a to hlavně v Německu a Rakousku.

Fakta o nových technologiích a trendech vnímají i sami policisté a jejich požadavky jsou jednoznačné a lze je potvrdit statistickými údaji. Této problematice se dotýká i tato bakalářská práce. Její součástí je výzkum formou dotazníku, kde se tato hypotéza potvrzuje.

Pokud by měl z této kapitoly vyznít určitý závěr, bude takový. Nabídněme policistům takovou oporu v zákoně, takový výcvik a takové prostředky, aby se mohli vždy co nejlépe rozhodnout a služební zákrok vést takovým způsobem, který vystaví osobu, proti které je zakročeno, co nejmenšímu riziku těžkého zranění nebo smrti a oni samotní nebudou tomuto riziku vystaveni. Bude tak zajištěno, že se budou po splnění svých povinností a svého poslání ke společnosti vracet ke svým rodinám.

---

⁸¹ ADAMS, J. *Jak přežít v betonové džungli*. Praha, 2001, str. 1-17.

5 Praktická část

5.1 Cíl praktické části

Cílem praktické části je potvrzení teorie o současných trendech používání donucovacích prostředků, potvrzení směru, kam se tento vývoj ubírá a to z pohledu vnímání této problematiky policisty České republiky v přímém výkonu služby.

Další zkoumanou oblastí jsou metody používání donucovacích prostředků těmito policisty i potvrzení či vyvrácení hypotézy o tom zda by moderní donucovací prostředky byly skutečně využívány, zda policisté tyto trendy a směr vývoje skutečně vnímají. K použití určitých donucovacích prostředků nejsou policisté adekvátně vycvičeni a není v plném rozsahu využito současných technických možností donucovacích prostředků, tak jak je skýtá jejich současný vývoj. Je snahou zjistit a porovnat zkušenosti a názory na tuto problematiku u příslušníků ozbrojených sborů včetně příslušníků Policie České republiky. Praktická část tedy využívá statistická data policie České republiky, analýzy útoků na policisty a data získané z anonymního dotazníkového šetření, k němuž přistoupili policisté Libereckého a Zlínského kraje a další policisté služebně zařazení na různá oddělení policie České republiky. Je snahou zjistit a porovnat zkušenosti a názory na tuto problematiku u příslušníků ozbrojených sborů včetně příslušníků Policie České republiky.

5.2 Statistická data

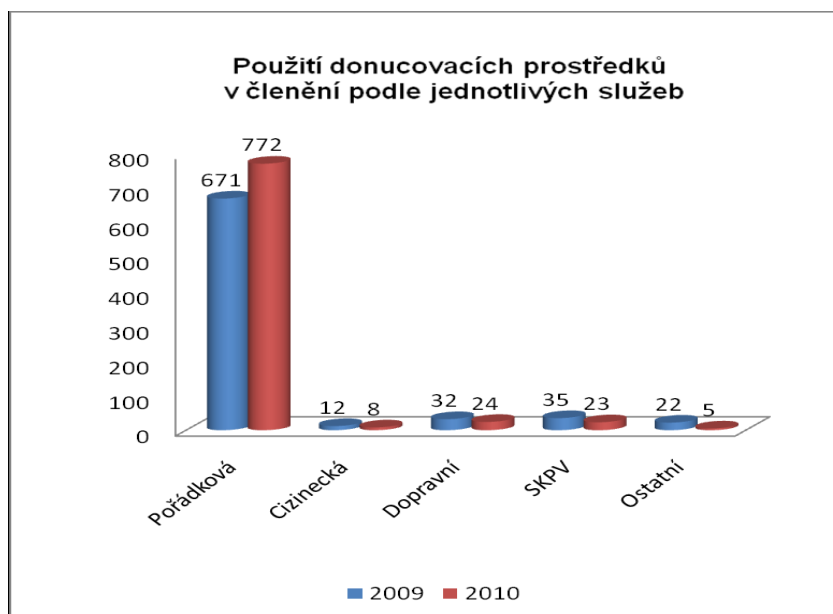
5.2.1 Analýza útoků na policisty v roce 2009

Ke zpracování materiálu byly použity údaje z databáze „*Evidence použití donucovacích prostředků policisty ČR*“, která je vedena Odborem vnitřní kontroly Policejního prezidia ČR. Materiál dokumentuje skutečnost, že osoby vedou útok na policisty různými způsoby a to od verbálního útoku, fyzického napadení, až po útoky střelnou zbraní a dalšími druhy nebezpečných zbraní.

V informačním systému OVK je tedy evidováno použití donucovacích prostředků policisty služby pořádkové policie včetně zásahových jednotek, cizinecké policie, dopravní policie a SKPV. V kategorii ostatní jsou pak uvedeny údaje o použití donucovacích prostředků policisty ÚRN. Je důležité poznamenat, že do evidenčního systému OVK nejsou zařazeny služební zákroky pod jednotným vedením, to znamená, zákroky prováděné speciálními pořádkovými jednotkami (dále jen „SPJ“).

Ve sledovaném období v roce 2009 bylo do informačního systému OVK zaevidováno celkem 772 událostí, kdy při výkonu služby použili policisté některý z donucovacích prostředků podle § 52 a § 53 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.

Graf č. 1 ⁸²

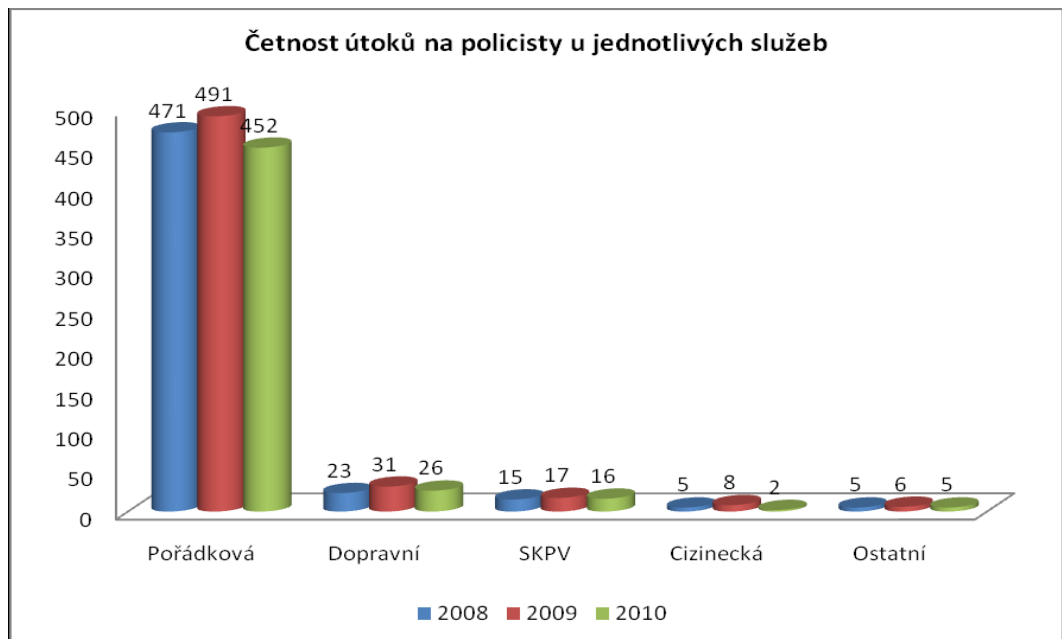
Z celkového počtu 772 událostí, kdy byl použit některý z donucovacích prostředků, použili nejčastěji donucovací prostředky policisté služby pořádkové policie, a to v 671 případech (86,9%).

Z tohoto počtu byli více jak ve 140 případech nasazení policisté zásahové jednotky, jejichž nasazení bylo vždy velmi efektivní. V případech nasazení těchto jednotek šlo téměř vždy o použití donucovacího prostředku hrozba namířenou střelnou zbraní, v několika případech použití zásahové výbušky.

Z ostatních donucovacích prostředků podle § 52 zákona o Policii ČR ČR byl ve 474 případech použit donucovací prostředek hmaty, chvaty, údery a kopy. Ve 139 případech byl použit varovný výstřel, ve 14 případech slzotvorný prostředek a v 5 případech elektrický dočasně zneschopňující prostředek. Pouta jako donucovací prostředek jsou v hlášení uvedena vždy.

⁸² Analýza útoků na policisty v roce 2009, 2010. Interní dokument PČR. Praha, 2010. str. 1-8.

Graf č. 2⁸³

Graf č. 3⁸⁴

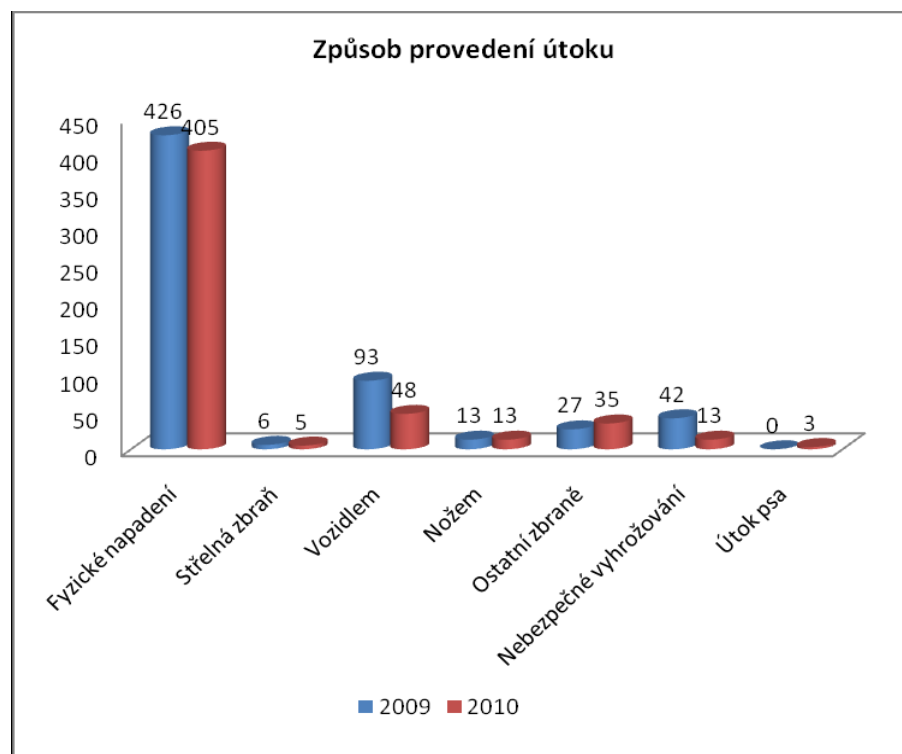

Graf dokumentuje skutečnost, že nejčastěji jsou policisté napadáni při výtržnostech a kontrolní činnosti (silniční kontrola vozidel a kontrola osob). V roce 2010 to bylo při kontrolní činnosti ve 126 (25 %) případech. Při kontrole osob to bylo ve 49 případech a při silniční kontrole vozidel v 77 případech.

⁸³ *Analýza útoků na policisty v roce 2009, 2010.* Interní dokument PČR. Praha, 2010. str. 1-8.

⁸⁴ *Analýza útoků na policisty v roce 2009, 2010.* Interní dokument PČR. Praha, 2010. str. 1-8.

Graf. č. 4 ⁸⁵

Graf č. 4 - dokumentuje způsob provedení útoku na policisty. Nejčastějším způsobem provedení útoku je fyzické napadení policistů, a to ve 405 případech. Na druhém místě je to útok vozidlem (48 případů). Ve 45 případech bylo zaznamenáno verbální nebezpečné vyhrožování. V 5 případech použili pachatelé střelnou zbraň, ve 13 případech byl použit nůž.⁸⁶

Uvedená analýza potvrzuje tvrzení, že největší riziko při výkonu služby hrozí policistům pořádkové služby, tedy policistům zařazeným do přímého výkonu služby. Analýza také dokazuje to, že policisté ne zcela dokáží využít donucovacích prostředků v kombinaci s vhodně plánovanou taktikou zákroku. Analýza potvrzuje také tu skutečnost, že policisté nejsou k použití určitého druhu technického donucovacího prostředku vhodně a v potřebném rozsahu vycvičení. Je také patrné to, že často dochází k fyzickým útokům a po zkrácení bezpečné vzdálenosti. Tato skutečnost se promítá do způsobu zákroku policistů se zřetelem na vhodnost volby donucovacího prostředku.

⁸⁵ Analýza útoků na policisty v roce 2009, 2010. Interní dokument PČR. Praha, 2010. str. 1-8.

⁸⁶ Analýza útoků na policisty v roce 2010. Interní dokument PČR. Praha, 2010. str. 1-8.

Zarážející je i vysoké číslo použití varovného výstřelu, který z teoretické části vyplývá jako velmi náročný prvek na provedení, hraničící s použitím zbraně.

5.3 Dotazníkové šetření

Dotazník, který byl k vyplnění nabídnut policistům ČR Libereckého, Zlínského kraje a policistům služebně zařazených pod další kraje a oddělení (jednotlivé případy). Na dotazník odpovědělo 62 policistů z toho 7 žen. Dotazník řešil pohlaví a délku služby. Vyplnění dotazníku bylo anonymní a policisté odpovídali na 16 otázek. Otázky dotazníku byly sestaveny tak, aby vyplynul podíl uniformovaných a neuniformovaných policistů, délka praxe a pohlaví. Další část byla zaměřena na to, jaké donucovací prostředky tito policisté používají, jak často, které donucovací prostředky hodnotí za nejúčinnější a co jim poskytují. Poslední část je zaměřena na vnímání současného směru vývoje donucovacích prostředků, kdy součástí této části je konkrétní dotaz na TASER a to, zda by bylo přínosem těmto policistům nabídnout výcvik a proškolení k používání tohoto donucovacího prostředku a zda by tito policisté tuto možnost uvítali.

5.3.1 Vyhodnocení dotazníku

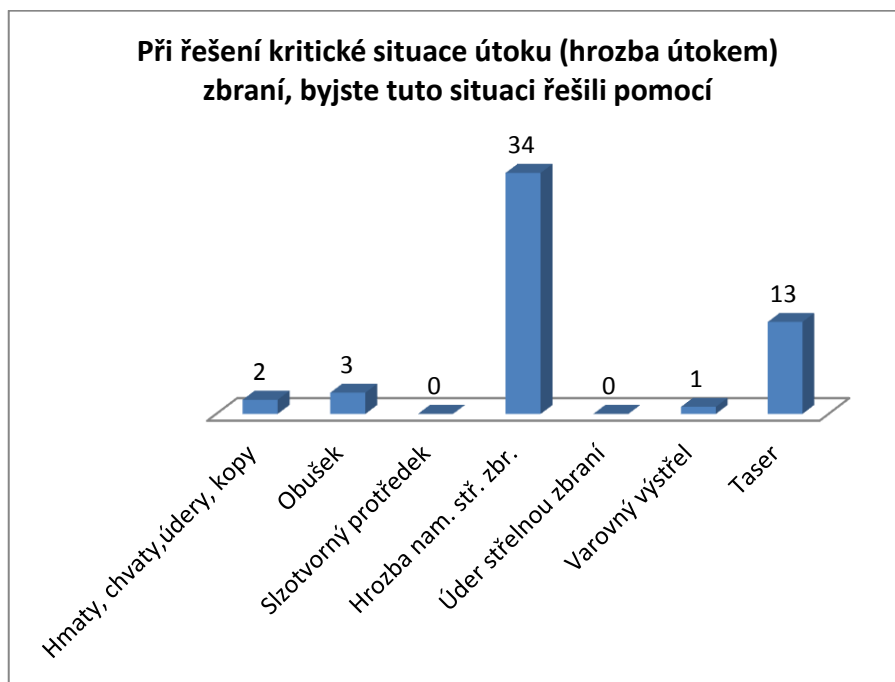
Vyhodnocením dotazníku byly zjištěny skutečnosti, které potvrzují stanovenou hypotézu o využívání a vnímání moderních donucovacích prostředků a technologií a zároveň ukazují další faktory, které používání donucovacích prostředků ovlivňují. Z členění dle praxe, pohlaví a délky služebního poměru nevyplývaly žádné větší kontrasty, nebo rozdíly, které by bylo nutné do konečného řešení zakomponovat.

Dalším výstupem z tohoto průzkumu bylo potvrzení souvislosti mezi volbou donucovacího prostředku a způsobem napadení policisty (zpracováno policejním prezidiem). Jde o zajímavý výstup, který odhaluje mezeru ve způsobu vedení výcviku a chápání taktické stránky zákroku samotnými policisty. Jednotlivé odpovědi na otázky budou v následujícím textu popsány a analyzovány.

Otázka č. 15: Při řešení kritické situace útoku (hrozba útokem) zbraní, byjste tuto situaci řešili pomocí.

Analýza této otázky je úmyslně zařazena mezi první. Svoji závažností v sobě totiž odráží odpověď na spoustu otázek, které spolu vzájemně velmi úzce souvisí.

Graf č. 5

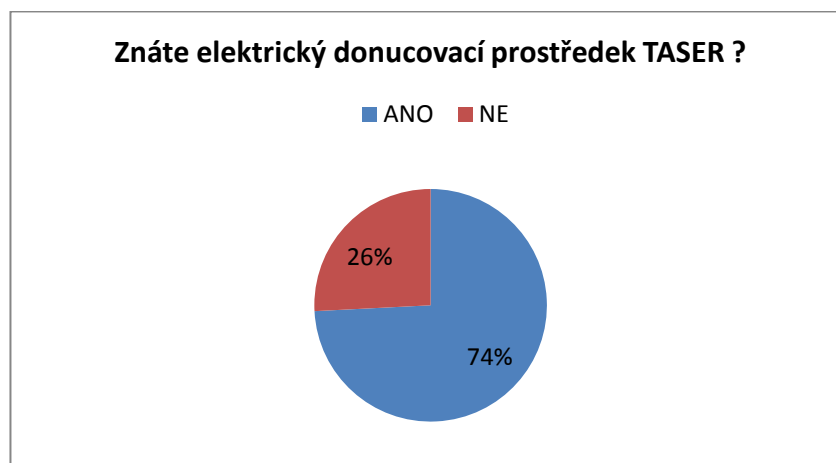
Zdroj: vlastní

Grafické znázornění této otázky ukazuje na to, že pokud je policista ohrožen útokem zbraní anebo pachatel útokem zbraní hrozí, využije nejčastěji donucovací prostředek „hrozba namířenou střelnou zbraní“ anebo pokud by jím byl vybaven TASER. Jde o prostředky, které umožňují policistovi udržet vzdálenost od osoby, která jej ohrožuje. Jde o zcela správné vnímání této situace a z hlediska taktiky vhodné řešení takové krizové situace. Dalším výstupem z této otázky je tedy i fakt, že by policisté užili taktické kombinace TASER – ZBRANĚ při vzájemném zajišťování v rizikové situaci. Toto tvrzení doplňuje následující otázka.

Otázka č. 13: Znáte elektrický donucovací prostředek TASER ?

Policisté ČR vnímají vývoj trendů donucovacích prostředků. A moderní prostředky by byli ochotni používat.

Graf č.6

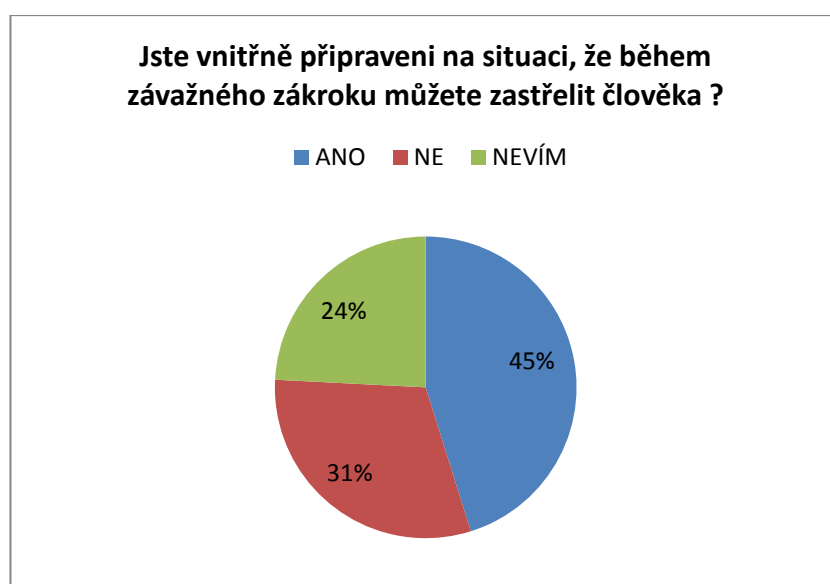

Zdroj: vlastní

V přímé souvislosti jsou pak otázky:

Otázka č. 4: Jste vnitřně připraveni na situaci, že během závažného zákroku můžete zastřelit člověka?

Graf č.7

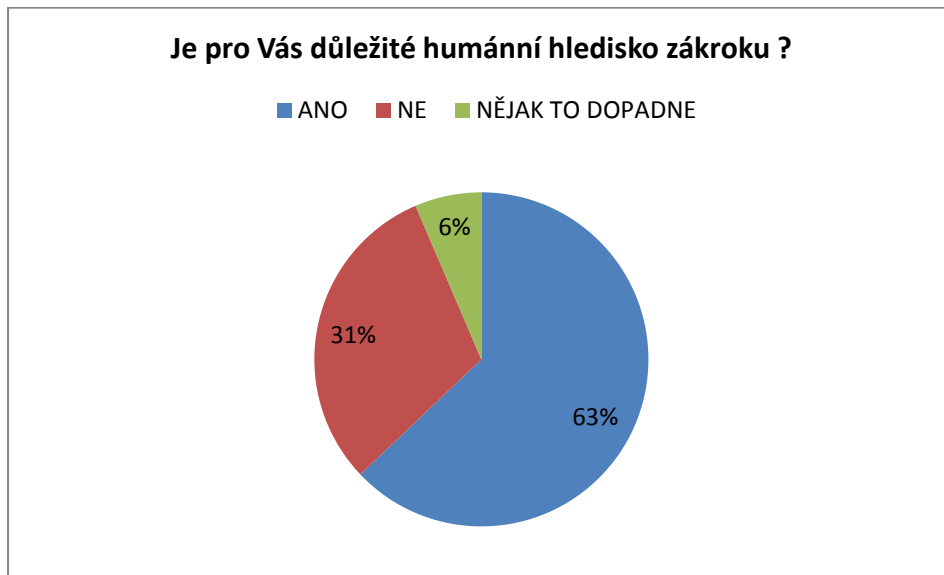

Zdroj: vlastní

Otázka č. 5: Je pro Vás důležité humánní hledisko zákroku?

Graf č. 8

Zdroj: vlastní

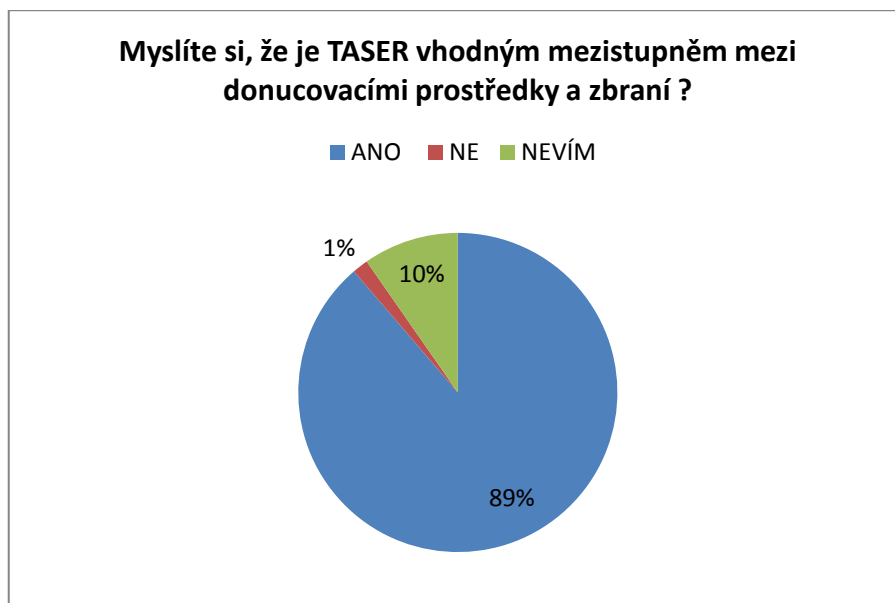
Tyto výsledky potvrzují výsledek otázky č. 15, kdy policisté při řešení kritické situace v zákroku použijí hrozby namířenou zbraní nebo TASERU právě proto, že chtějí co nejvíce šetřit život osoby proti které zakročují,⁸⁷ ale zároveň nechtějí ohrozit sebe sama, což naznačuje výsledek otázky č. 4, kdy je 45 % policistů rozhodnuto použít zbraň. Je zde však vysoké procento policistů, kteří k takovému kroku nejsou rozhodnuti anebo by v případě hrozícího ho nebezpečí zřejmě nedokázali zbraň použít. Přitom by byl přímo ohrožen jejich život, život kolegy a nezúčastněných osob. Z tohoto tvrzení vyplývá také to, že právě tito policisté (z otázky č. 4, 55%) by pravděpodobně užili TASER jako vhodnou volbu mezi donucovacím prostředkem a zbraní⁸⁸, s čím souvisí otázky č. 14 a 17.

⁸⁷ § 56 Použití zbraně (4) Při použití zbraně je policista povinen dbát nutné opatrnosti, zejména neohrozit život jiných osob a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje, z. č. 273/2008 Sb. o Policii ČR.

⁸⁸ § 53 Obecné podmínky použití donucovacího prostředku, (4) Elektrický donucovací prostředek je policista oprávněn použít pouze, pokud by použití jiného donucovacího prostředku zjevně nebylo dostatečné k dosažení účelu sledovaného zákrokem, z. č. 273/2008 Sb. o Policii ČR.

Otázka č. 14: Myslíte si, že je TASER vhodným mezistupněm mezi donucovacími prostředky a zbraní?

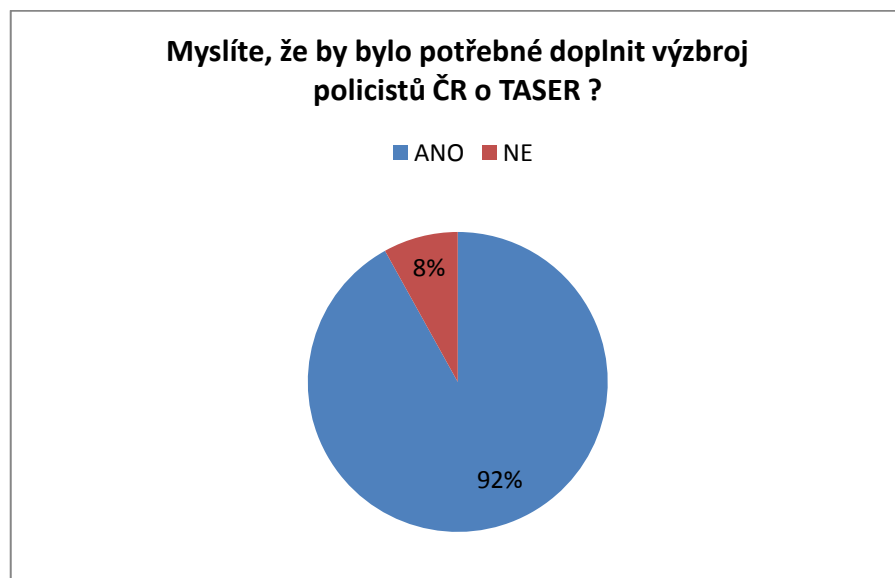
Graf č. 9

Zdroj: vlastní

Otázka č. 17: Myslíte, že by bylo potřebné doplnit výzbroj policistů ČR o TASER ?

Graf č. 10

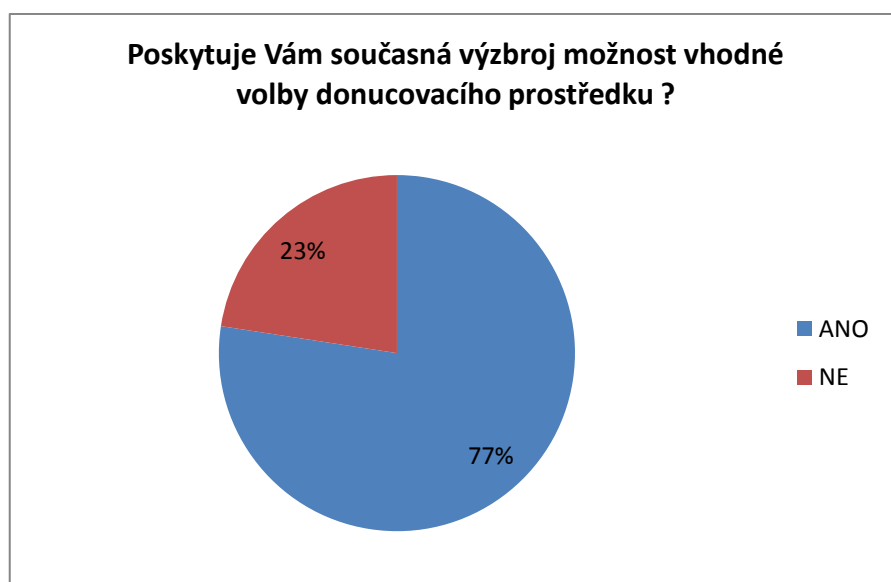
Zdroj: vlastní

Z výstupu těchto hodnot je patrné, že velké procento policistů vnímá donucovací prostředek TASER pozitivně. Tato získaná data poukazují také na to, že přidělování elektrického donucovacího prostředku pouze zásahovým a speciálním jednotkám je nedostačující, jelikož policisté pořádkových služeb a služby kriminální policie jsou vystaveni útokům zbraní taktéž a toto nebezpečí zcela jasně vnímají. Na doplnění výzbroje o TASER policisté poukazují i přes to, že podle

otázky č. 16: Poskytuje Vám současná výzbroj možnost vhodné volby donucovacího prostředku?

jsou policisté se svojí výzbrojí, co se týče vhodné volby donucovacího prostředku celkově spokojeni.

Graf č. 11

Zdroj: vlastní

Nelze však pominout další hledisko a tím je počet zákroků, při kterých policisté tyto donucovací prostředky používají.

Otázka č. 12: Kolikrát měsíčně jste nucen použít donucovací prostředky (mimo pout)?

Graf č. 12

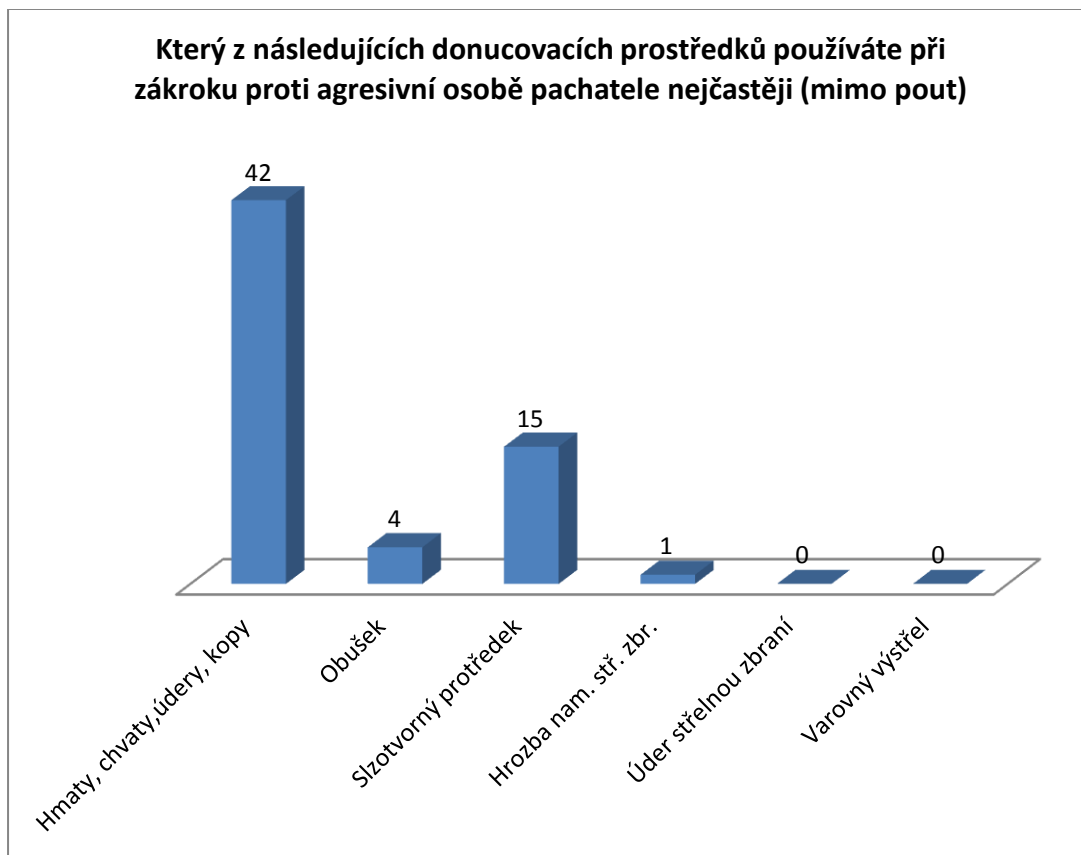

Zdroj: vlastní

Tato otázka tedy přímo souvisí s používáním donucovacích prostředků policisty. Z šetření vyplynuly dvě souvislosti. První je ta, že policisté správně vnímají rozdíl mezi zákrokem, kdy je pachatel ozbrojen zbraní a zákrokem „běžným“ proti osobě, která je agresivní nebo se jinak brání zákroku. Tuto souvislost potvrzuje

Otázka č. 9: Který z následujících donucovacích prostředků používáte při zákroku proti agresivní osobě pachatele nejčastěji (mimo pout).

Graf č. 13

Zdroj: vlastní

Policisté volí mírnější donucovací prostředky, čímž respektují a naplňují ustanovení zákona o Policii ČR 273/2008 Sb.⁸⁹

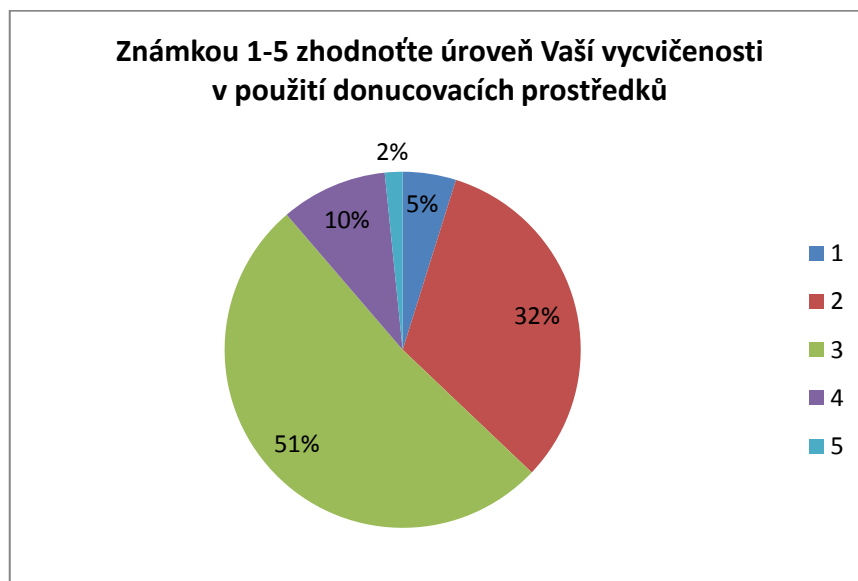
Druhou zjištěnou skutečností je ovšem fakt, který vyplynul z komparace dotazníkového šetření policejního prezidia „Analýza útoků na policisty ČR“ a tímto dotazníkovým šetřením. Z výsledných hodnot (graf 4) je patrné, že největší podíl útoků na policisty je fyzický útok. V teoretické části, v kapitole 2.3 *hmaty, chvaty, údery a kopy*, bylo vysvětleno, že k fyzickému útoku je potřeba překonání vzdálenosti útočníkem nebo policistou. Tato úvaha pak vede k závěru, že policisté, kteří používají právě tento donucovací prostředek, jsou cílem fyzických útoků. A právě průměrnost až

⁸⁹ § 53 Obecné podmínky použití donucovacího prostředku (3) Policista je oprávněn použít donucovací prostředek, který a) umožní dosažení účelu sledovaného zákrokem a b) je nezbytný k překonání odporu nebo útoku osoby, proti níž zakročuje, z. č. 273/2008 Sb. o Policii ČR.

nedostatečnost výcviku vede k nesprávnému uvážení o volbě donucovacího prostředku a následnému útoku na policistu. Tuto teorii potvrzuje fakt, který vyplynul z otázky č. 7.

Otázka č. 7: Známkou 1-5 zhodnoťte úroveň vaší vycvičenosti v použití donucovacích prostředků.

Graf č. 14

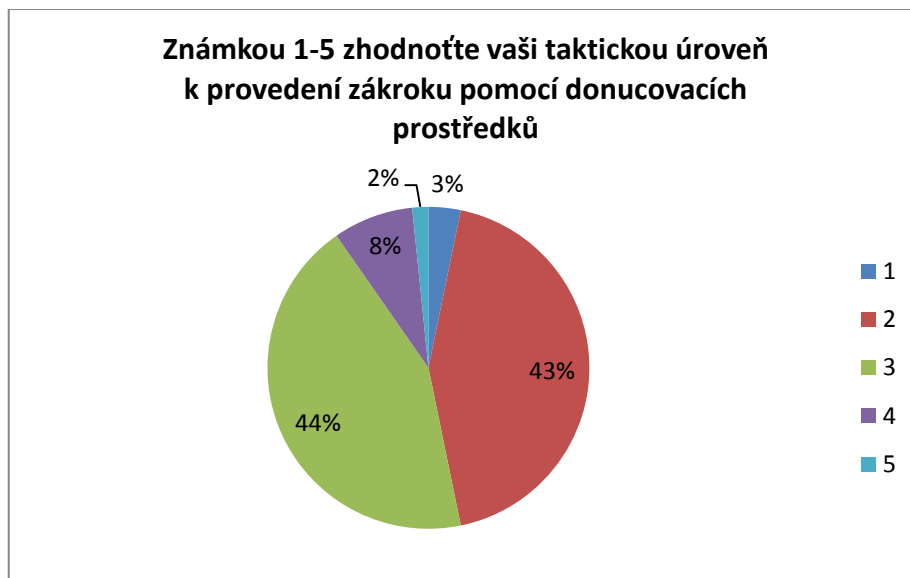

Zdroj: vlastní

Policisté se dle těchto hodnot hodnotí většinou jako průměrně vycvičení k použití donucovacích prostředků. Z teorie o výcviku používání donucovacích prostředků, především hmatů a chvatů víme, že výcvik musí být v tomto ohledu velmi trvalý a častý, tak aby bylo možné tento donucovací prostředek používat v mezích osobní bezpečnosti. S bezpečností souvisí taktika zákroku, což je předmětem otázky č. 6.

Otázka č. 6: Známkou 1-5 zhodnoťte vaši taktickou úroveň k provedení zákroku pomocí donucovacích prostředků.

Graf č. 15

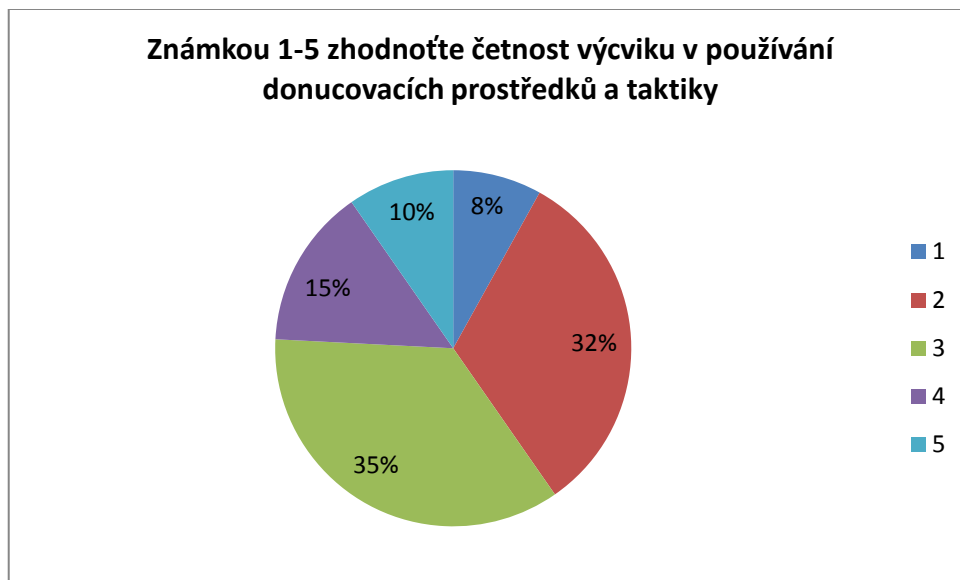

Zdroj: vlastní

Výsledek tohoto dotazu vede k závěru, že taktické provedení zákroku bude také nejspíše na průměrné úrovni v kombinaci s nevhodnou volbou donucovacího prostředku a četností výcviku povede k ne zcela dobře zvládnutému zákroku ze strany policisty. Nezvládnutí zákroku nese nebezpečí zranění jak pachatele, tak policisty. Nezvládnutý zákrok se pak často projeví ve zvýšení intenzity použité síly a volbou jiných a důraznějších donucovacích prostředků, mnohdy ne zcela vhodně. Právě kombinace a výběr vhodného donucovacího prostředku a taktiky zákroku je obsahem výcviku policistů ČR. Policisté hodnotí míru četnosti výcviku v otázce č. 8.

Otázka č. 8: Známkou 1-5 zhodnoťte četnost výcviku v používání donucovacích prostředků a taktiky.

Graf č. 16

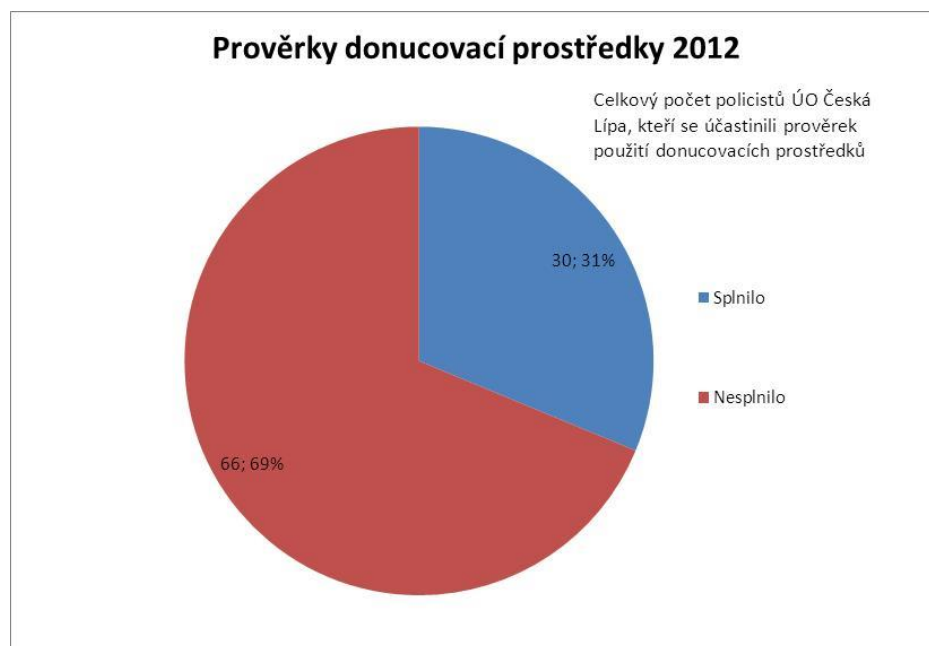

Zdroj: vlastní

Výsledek se nezvedá z šedi průměrnosti. Je nutné podotknout, že hodnocení četnosti výcviků policisty je částečně subjektivní. Tento výsledek ovlivňují aspekty jako je vztah ke sportu, bojovým uměním, psychika policisty, jeho pracovní zařazení a vytížení. Další faktorem, který tuto problematiku ovlivňuje, jsou manažerské vlastnosti velitelů oddělení, které se odrážejí v přístupu a motivaci podřízených. Velký vliv na toto má také koncepce služební přípravy policistů ČR, která není v současné době ideální. Ovšem ve srovnání s Německou, Rakouskou a Polskou policií je výcvik policistů ČR intenzivnější. O částečně zkreslené představě o penzi výcviku hovoří i fakt, že po provedení prověrek z použití donucovacích prostředků v roce 2011 na Územním odboru policie ČR v České Lípě byl výsledek velmi špatný. Modelovou situaci nezvládlo 69 % policistů tohoto územního odboru, kteří se prověrek účastnili.

Graf. č. 17

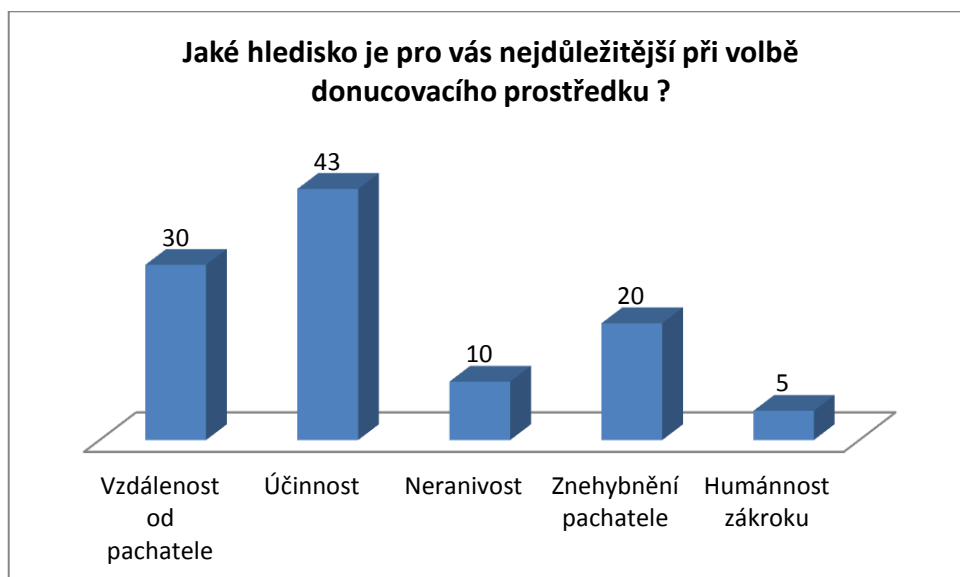

Zdroj: vlastní

Jedním z dalších faktorů při použití donucovacích prostředků je představa policisty o tom, co by měl donucovací prostředek splňovat a který faktor je při použití donucovacího prostředku pro policistu relevantní.

Otázka č. 11: Jaké hledisko je pro vás nejdůležitější při volbě donucovacího prostředku?

Graf č. 18

Zdroj: vlastní

V této otázce mohli policisté volit i několik možností. Výsledky ukazují, že policista očekává od donucovacího prostředku především účinnost a to v kombinaci se vzdáleností od pachatele a jeho znehybněním. To potvrzuje hypotézu o tom, že vnímání směru vývoje donucovacích prostředků policisty je sledována a že donucovací prostředky jako slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek⁹⁰, mají svoji váhu. Výsledek potvrzuje také tvrzení o zařazení TASERU do výzbroje policistů ČR v přímém výkonu služby ve větší míře než je tomu doposud.

---

⁹⁰ § 52 Donucovací prostředky, b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek, z. č. 273/2008 Sb o Policii ČR.

Závěr

Zákroky členů bezpečnostních sborů vůči osobě za použití síly a donucovacího prostředku budou v demokratickém státě vždy zásadním prolomením práv a svobod takové osoby. Z těchto důvodů musí být takový zákrok podložen zákonnými normami, které podobný postup bezpečnostních sborů upravují. V současné době jsou jasně definována pravidla takových postupů s podporou a ohledem na všechny páteřní a podpůrné legislativní normy. Každý jednotlivec je s těmito pravidly seznámen, a proto pokud poruší pravidla stanovená zákony, kterými jsou narušení veřejného pořádku, ohrožení života, zdraví a bezpečnosti osob, majetku a dalších hodnot chráněných zákonem, bude vůči němu v těchto mezních situacích použito síly jako krajního řešení.

Aby byly hodnoty chráněné zákonem opravdu chráněny, je k tomuto potřeba mít jak zákonných institutů, což mohou být sankce, opatření, nařízení a tresty, ale také možnost tato pravidla vymoci silou. K použití síly a s tím spojené použití donucovacích prostředků jsou cvičeni členové bezpečnostních sborů, policisté, kteří pomocí těchto mechanismů hájí hodnoty chráněné zákonem.

K efektivnímu výkonu této činnosti je zapotřebí ucelený systém výcviku policistů, jejich vzdělávání, psychologickou přípravu, ale také prostředky, které jim k dosažení cílů zákroků vůči narušitelům pomáhají. Tyto prostředky nazýváme donucovacími. Již z jejich názvu je zřejmá jejich podstata.

Žijeme však ve 21. století a vývoj těchto prostředků postoupil do jiných dimenzí a sfér. Není tomu tak, že by jako v dávných dobách přišel biřic a někoho atakoval obuškem, nebo nedojde k tomu, že bude někdo probodnut šavlí nebo bajonetem. Zákrok proti člověku, při kterém je použit donucovací prostředek, má svoje křehké hranice. Hranice mezi intenzitou zákroku, volbou donucovacího prostředku a jeho účinností.

Dávno není pravidlem, že účinnost je přímo úměrná vynaložené síle. Taktéž dávno není pravidlem, že účinnost s sebou nese jisté riziko zranění, nebo usmrcení osoby. V tomto kontextu musíme pohlížet na nově se vyvíjející obor donucovacích prostředků.

Naše století otevírá nesmírné možnosti na poli vědy a techniky. Za přispění těch nejlepších vědců a inženýrů jsou vyvíjeny moderní zbraně a moderní donucovací prostředky. Společným jmenovatelem se tak stává podmínka účinnosti a současně neranivosti, neletálnosti takových prostředků.

K naplňování těchto myšlenek je zapotřebí propojení zkušeností odborníků, jako jsou právníci, konstruktéři, vědci a také instruktoři, kteří jsou garanty výcviku policistů

jak u nás tak v zahraničí. Důležitou podmínkou úspěchu je také komunikace mezi těmito odborníky, vzájemná výměna informací, poznatků a zkušeností v tomto oboru. A právě v komunikaci je mnohdy velký problém a velmi těžce se hledá společný konsensus a jednotný názor na tuto problematiku. Nejednotnost a v některých ohledech také zpátečnictví tento přirozený vývoj brzdí a vychyluje nesprávným směrem. Tento kurz pak může v konečném důsledku vést k zásadním systémovým chybám, které mohou vyústit v tragické události.

Tato práce ve své teoretické části rozkryla široké spektrum problematiky použití jednotlivých donucovacích prostředků. Takto je možné získat ucelený přehled o současném stavu na tomto poli. Takto je pak také možné v kontextu získaných informací posoudit důležitost změn a chápání policejní činnosti a zákroku proti osobě za použití donucovacích prostředků. Jak z teoretické části, tak z praktické části vyplývá společný průnik této problematiky, který byl úžeji zaměřen na jeden neletální donucovací prostředek, kterým je TASER. Pomocí tohoto prostředku bylo možné definovat ony zmíněné hranice přiměřenosti a zároveň účinnosti zákroku.

Za pomoci dotazníkového šetření bylo pak možné potvrdit hypotézu o správnosti tvrzení, že takové donucovací prostředky je potřeba implementovat mezi policisty. Zároveň je však nutno dodat, že k ovládnutí takto účinných prostředků je potřeba vést výcvik policistů ČR efektivněji s jasně definovanou a ucelenou koncepcí. Ta v sobě musí zahrnovat všechny aspekty použití donucovacích prostředků. Těmito jsou samotné pochopení taktických principů zákroku, právních podmínek a znalost jednotlivých donucovacích prostředků.

Studiem a komparací jednotlivých zákonů, kterými se řídí činnost policejních sborů sousedních států a také osobními zkušenostmi získanými v této oblasti, lze konstatovat, že jsou v principu užívány druhově stejné donucovací prostředky, jako je tomu u nás. Taktéž definice a způsob jejich užití je v těchto zemích podobná.

I u našich sousedů je kladen důraz na ochranu zdraví a života osob, proti kterým je policejními silami zakročováno a zároveň také na hledisko přiměřenosti zákroku a volby donucovacích prostředků. Ze zkušeností na tomto odborném poli se však dá usuzovat, že výcvik policistů v Německu a Rakousku je v poslední době odsouván na vedlejší kolej a důležitost následného výcviku policistů v přímém výkonu (mimo výcviková střediska a školy) je zanedbávána a silně podceňována. I slušně vycvičený policista potřebuje mít zachováním kontinuitu a udržitelnost svého výcviku. Nelze ponechávat policisty v jakési setrvačnosti a spoléhat, že si svoje zkušenosti a umění

bezpečně zvládnout krizové situace uchovají napořád. Tento stav v policejních sborech zmíněných zemí může být způsoben kulturní vyspělostí, která se projevuje v respektování zákona a pravidel občany dané země.

V České republice je v poslední době snaha o zlepšení tohoto stavu. Snahy odboru vzdělávání policejního prezidia České republiky jdou směrem ke zkvalitnění úrovně policejního školství a přípravy policistů na výkon služby v rámci základní odborné přípravy. Do výcviku jsou zařazovány moderní výcvikové prvky a poslední trendy taktiky a techniky zákroku. Co je však velmi důležité, jsou snahy o udržitelnost takového výcviku a návaznost na další výcvik policistů ČR na svých kmenových útvech. V celkovém kontextu této práce jsou tyto snahy výstupem k současným trendům používání donucovacích prostředků policejními sbory.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. NÁCHODSKÝ, Zdeněk. *Racionální obrana a útok ve služební činnosti příslušníků Sboru národní bezpečnosti*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1984. 157 s.
2. BOGUSZAK, Jiří a ČAPEK, Jiří. *Teorie práva*. 1.vyd. Praha: Codex, 1997. 257 s. ISBN 80-85963-38-8.
3. NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní zákoník 2010, komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010. 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4.
4. ADAMS, J. Ronald, REMSBERG, Charles a MCTERNAN, Thomas M. *Jak přežít v betonové džungli: (street survival): zkušenosti amerických policistů v boji se zločinem*. 1. vyd. Praha: Armex, 2001. 357 s. ISBN 80-86244-19-9.
5. VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. 442 s. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-142-0.

Elektronické zdroje

1. ARNIS & BALARAW FIGHTING CLUB. *Účinné látky* [online]. 2014 [cit. 2014-01-4]. Dostupný z WWW<<http://www.serrada.cz/clanky/testy/page67/page67.html>
2. HRUDKA,Josef. *Postavení a činnost Policie České republiky* [online]. 2014 [cit. 2013-12-10].DostupnýzWWW<http://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/4-2011/postaveni_a_pusobnost_pcr.pdf
3. ČTK. *Šokující smrt na letišti* [online]. 2014 [cit.2014-02-15]. Dostupný z WWW:<http://relax.lidovky.cz/sokujici-smrt-na-letisti-v-kanade-dqa-zajimavosti.aspx?c=A071116_073625_ln_zabava_glu#utm_source=clanek.lidovky&utm_medium=text&utm_campaign=a-souvisejici.clanky.clicks>.
4. ČTK. *V Kanadě zemřel sedmnáctiletý mladík po zásahu TASERem* [online]. 2014 [cit.2014-02-13]. Dostupný z WWW:< http://zpravy.idnes.cz/v-kanade-zemrel-sedmnactiletý-mladik-po-zasahu-TASERem-p1h-zahranicni.aspx?c=A080724_071237_zahranicni_cen>.

5. ČTK. *Policie střílela po nahém mladíkovi v kašně* [online]. 2014 [cit.2014-01-23]. Dostupný z WWW:< <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/306369-policie-strilela-po-nahem-utocnikovi-s-nozem-v-berlinske-kasne.html> >.
6. BUNDESPOLIZEI. *Organizacion* [online]. 2014 [cit. 2014-01-08]. Dostupný z www:<http://www.bundespolizei.de/DE/06Die-Bundespolizei/Organisation/organisation_node.html>.
7. TASER.[online].2014[cit.2014-01-23].Dostupný z WWW:< <http://www.TASER.cz> >.

Legislativní zdroje

1. ČESKO. Ústava České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, roč. 1993, částka 1.
2. ČESKO. Listina základních práv a svobod. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, roč. 1993, částka 1, usnesení předsednictva České národní rady č. 2.
3. ČESKO. Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky; Úplné znění zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Vyd. 7. Praha: Armex, 2013. 87 s. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-24-3.
4. ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008., o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91, s 4098.
5. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 24. dubna 1974 o Sboru národní bezpečnosti. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1974, částka 6, s. 110.
6. ČESKO. Zákon č. 119 ze dne 8. března 2002 zákon o zbraních. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, §3, částka 52, str. 3039-3040.
7. SLOVENSKO. Zákon č.171 ze dne 6. července 1993 o Policajnom sbore. In *Sbírka zákonů Slovenské republiky*. 1993, částka 46, str. 778-779.
8. NĚMECKO. Polizeiaufgabengesetz – PAG z roku 1990 [online]. 2014 [cit. 2014-01-09]. Dostupný z www: <<http://www.gesetze-bayern.de/jportal/portal/page/bsbayprod.psml?showdoccase=1&doc.id=jlr-PolAufgGBY1990rahmen&doc.part=X&st=lr> >.
9. NĚMECKO. Polizeigesetz des Freistaates Sachsen z roku 1999 [online]. 2014 [cit. 2014-01-10]. Dostupný z www: <<http://www.revosax.sachsen.de/Details.do?sid=5461215024255>>.

10. RAKOUSKO. Waffengebrauchsgesetz z roku 1969 [online]. 2014 [cit. 2014-01-10].
Dostupný z www: < http://de.wikipedia.org/wiki/Waffengebrauchsgesetz_1969 >.
11. POLSKO. Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 o Policji, Dz.U. 1990 Nr 30 poz. 179. 1990 [online]. 2014 [cit. 2014-02-09]. Dostupný z www: <<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19900300179>>.
12. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 78/2002 ze dne 7. května 2002. *Zásady pro používání donucovacích prostředků a speciálních donucovacích prostředků příslušníky Policie České republiky*. Interní zdroj PČR.
13. Závazný pokyn policejního prezidenta č.4/2004. *Provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky*. Interní zdroj PČR.
14. Závazný pokyn policejního prezidenta č.156/2008. *Zabezpečení, přidělování a nošení služebních zbraní, střeliva, munice v Policii České republiky*. Interní zdroj PČR.
15. Závazný pokyn policejního prezidenta. *Buuro prewencji i ruchu drogowego komendy glownej policji, uprawnienia funkcjonariusza policji w zakresie uzycia lub wykorzystanie srodkow przymusu bezposredniego i broni palnej*. Interní zdroj polské policie.

Ostatní zdroje

1. STANOVISKO ODBORU BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY MINISTERSTVA VNITRA *K otázkám týkajících se aplikace právní úpravy donucovacích prostředků*. Č.j.: MV-96415-2/OBP-P-2010. Praha 19. října 2010, s. 13.
2. METODICKÝ MANUÁL PČR. *Příprava k použití donucovacích prostředků*, Praha, 2010. s.155.
3. SOBOTOVIČ, P. *Stanovisko k slzotvorným prostředkům*, Interní zdroj PČR, Praha, 2011. s.2.
4. SOBOTOVIČ, P. *Stanovisko k přidělování teleskopických obušků*, Interní zdroj PČR, Praha, 2011. s. 2.
5. ŠČUREK, R. *Použití donucovacích prostředků Policie ČR*. Metodický materiál PČR, 1995, s. 6.
6. METODICKÁ PŘÍRUČKA č.1/2008 ředitele služby pořádkové policie. *Používání donucovacích prostředků příslušníky Policie České republiky*.

Metodický manuál PČR, Č.j. PPR -22457-4/ČJ-2008-99UP Praha 17. prosince 2008.

7. ANALÝZA ÚTOKŮ NA POLICISTY V ROCE 2010. Interní zdroj PČR. Praha, 2010. s. 8.
8. KŘÍHA, J. *Veřejný pořádek (základní pojmosloví, východiska)*. Studijní materiál, Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s, 2014, s. 42.

Seznam grafů

Graf č. 1: Analýza útoků na policisty v roce 2009, 2010

Graf č. 2: Analýza útoků na policisty v roce 2009, 2010

Graf č. 3: Analýza útoků na policisty v roce 2009, 2010

Graf č. 4: Analýza útoků na policisty v roce 2009, 2010

Graf č. 5 k otázce č. 15

Graf č. 6 k otázce č. 13

Graf č. 7 k otázce č. 4

Graf č. 8 k otázce č. 5

Graf č. 9 k otázce č. 14

Graf č. 10 k otázce č. 17

Graf č. 11 k otázce č. 16

Graf č. 12 k otázce č. 12

Graf č. 13 k otázce č. 9

Graf č. 14 k otázce č. 7

Graf č. 15 k otázce č. 6

Graf č. 16 k otázce č. 8

Graf č. 17: Výsledky prověrek

Graf č. 18 k otázce č. 11

Seznam příloh

Příloha I: Dotazník o používání donucovacích prostředků policisty ČR

Příloha I: Dotazník o používání donucovacích prostředků policisty ČR

1. Jste:

Muž Žena

2. Služebně jste zařazen (na) k:

Uniformovaná policie

Neuniformovaná policie

3. Ve služebním poměru jste:

1-5 let

1-10 let

10-15 let

15 a více

4. Jste vnitřně připraveni na situaci, že během závažného zákroku můžete zastřelit člověka?:

Ano

Ne

Nevím

5. Je pro Vás důležité humánní hledisko zákroku?

Ano

Ne

Nějak to vždy dopadne

6. Známkou 1-5 zhodnoťte vaši taktickou úroveň k provedení zákroku pomocí donucovacích prostředků:

1

2

3

4

5

7. Známkou 1-5 zhodnoťte úroveň vaší vycvičenosti v použití donucovacích prostředků:

1

2

3

4

5

8. Známkou 1-5 zhodnoťte četnost výcviku v používání donucovacích prostředků a taktiky:

1

2

3

4

5

9. Který z následujících donucovacích prostředků používáte při zákroku proti agresivní osobě pachatele nejčastěji (mimo pout):

hmaty, chvaty, údery, kopy

obušek

slzotvorný prostředek

hrozba namířenou střelnou zbraní

úder střelnou zbraní

varovný výstřel

10. Který z uvedených donucovacích prostředků považujete za nejúčinnější:

- hmaty, chvaty, údery, kopy
- obušek
- slzotvorný prostředek
- hrozba namířenou střelnou zbraní
- úder střelnou zbraní
- varovný výstřel

11. Jaké hledisko je pro vás nejdůležitější při volbě donucovacího prostředku?

- vzdálenost od pachatele
- účinnost
- neranivost
- znehybnění pachatele
- humánnost zákroku

12. Kolikrát měsíčně jste nucen použít donucovací prostředky (mimo pout)?

- 1-5 5-10 vícekrát

13. Znáte elektrický donucovací prostředek TASER ?

- ano ne

14. Myslíte si, že je TASER vhodným mezistupněm mezi donucovacími prostředky a zbraní?

- ano ne nevím

15. Při řešení kritické situace útoku (hrozba útokem) zbraní, byjste tuto situaci řešili pomocí:

- hmaty, chvaty, údery, kopy
- obušek
- slzotvorný prostředek
- hrozba namířenou střelnou zbraní
- úder střelnou zbraní
- varovný výstřel
- TASER

16. Poskytuje vám současná výzbroj možnost vhodné volby donucovacího prostředku?

- ano ne

17. Myslíte, že by bylo potřebné doplnit výzbroj policistů ČR o TASER?

- ano ne